PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 182 (1870) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, petek 3. avgusta 1951 Cena 20 lir

Prispevajte za Kulturni dom

MRHOVINARJI

Italijanski imperializem, ki ga je nemški državnik — celo iz časov, ko sta obe državi bili zaveznici — imenoval «šakalov», je od nekdaj živel od mrhovine. Prepozno se je uvrstil v zbor velikih evropskih imperialističnih držav, ki so si že med seboj razdelile svet, prešibek je bil, da bi mogel upati, da bo od njih iztrgal grižljaj zase — zato je mogel samo čakati, da mu usoda nakloni pogin te ali one državne tvorbe, ki bi jo zgodovinski razvoj ali nasilje drugih pritisnila k tlom in uničil.

Desetletja je n. pr. čakal na smrt bolnega moža ob Bosporu poskušal pospešiti njegov konec, in končno, ko se je turški imperij že davil v smrtnih krčih in začel razpadati ob pohodu balkanskih narodov, vdrl v Libijo, da si zagotovi svoj delež v dediščini.

Vdrl je v Jugoslavijo, ko so nemške čete že razbile kraljevsko jugoslovansko vojsko, ki se zaradi izdajstva v vrhovih ni mogla braniti (zakaj tak je kronološki red dogodkov, pa naj razni generali ali kdor koli še toliko govore o znamenitem «zavzetju Ljubljane na juriš» — ko so Nemci že tri dni bili v Zagrebu in ko so ostanki kraljevske vojske bili že dva dni v Novem mestu).

S tanki in letali je šel na goloroke Abesince, in še so večkrat ti goloroki Abesinci pokazali več kremljev kot fašistični tanki in aeroplani.

Udaril je v hrbet Franciji, ko so jo že pregazile nacistične horde.

«Premagal» je ob koncu novembra 1918 Avstro-Ogrsko, ki se je sama v sebi zrušila že ob koncu oktobra; od njenega takratnega trupla si je urezal lep zalogaj naših krajev.

Danes, ko je rapalska kritika vsaj deloma popravljena, skušijo italijanski imperialistični mrhovinarji spet preko mejе na Istro, Snežnik in celo na Bitoraj in pričakujejo kot hijene, kdaj se bo Jugoslavija zrušila pod kominformističnim pritiskom.

Morda smo bili naivni — toda dolgo časa se nam je upiralo verjeti, da tudi današnja uradna Italija, tista, ki je zrasla na ruševinah fašizma in ki bi se že zaradi tega morala s studom odvrniti od fašističnih zavojevalnih sanj, podpira neodgovorno kampanjo sovražnikov krogov in listov, katerih glavni namen je bil povečati težave, v katerih se je Jugoslavija znašla po kominformističnem napadu na njeno neodvisnost.

Nedavna iredentistična kampanja okoli Trsta je bila tako skladno instrumentirana, glas se je tako ujemal z glasom, geslo z geslom, «neuradna» gonja z uradno akcijo, da si je tako skladnost nemogoče zamisliti brez skupnega dirigenta. Danes se ta gonja — v zmanjšanem tonu sicer, kar je znak, da je že prešla vse parametre meje — nadaljuje in prav tako očituje skupnega dirigenta, ki je sicer dal znak za «decrescendo», ne pa tudi za konec, in ki bi prav lahko utegnil biti stari lisjak, ki se je nedavno z odgovornega mesta iz še neznanih razlogov umaknil na manj odgovorno, pa prav tako visoko in vplivno.

Staremu orkestru dirigira star dirigent. Le pesmi so nekoliko prenovljene (pa ne preveč — le berite, kaj piše o Jugoslaviji danes n. pr. «Maggero Veneto») in kaj je okoli leta 1930 pisal Virginio Gayda!), prikrojene za današnjo rabo. Cilj se pa za las ni spremenil.

Jasno, da so pota v skladu z novim položajem Italije nekoliko drugačna kot v preteklosti. Danes ne morejo biti več odločilni element v politiki proti Jugoslaviji niti direktne vojaške grožnje, niti širokopotezno podpiranje ustaškega in drugega terorizma (čeprav so tu dokazi, da se nekaj podobnega, seveda v mnogo manjšem obsegu, nadaljuje), niti ne more Italija kot n. pr. leta 1915, pri ustvarjanju londonskega pakta, ko so jo še imeli za velesilo, postaviti pri zeleni mizi neprikrite, določene zahteve po jugoslovanskem ozemlju. Danes preostane italijanskemu imperializmu edino upanje, da se mednarodni položaj Jugoslavije toskrbi postavil in uresničil svoje iredentistične zahteve. Temu šakalskemu cilju pa služi vsako sredstvo — od hujskanja Albancev preko rimskega radia na pohlep po jugoslovanskem ozemlju, preko vohunskih akcij do vseh drugih poskusov, ki jih iz italijanske strani ni bilo malo, da se Jugoslavija popolnoma izolira od ostalega sveta, da se svet na znaje sama med dvema ogtiska kominformističnega pritiska in italijanskih iredentističnih zahtev in tako hočeš nočeš kapitulira.

V ta okvir spada n. pr. kleveti ška gonja, ki se poslužuje generalov, korporalov in civilistov, ki dokazuje, da bi se jugoslovanska armada ob prvem navalu zrušila, če ne celo prešla v nasprotni tabor, da je — Italija edina, ki lahko na tem sektorju zdrži morebitni sovjetski napad in da zato, seveda, potrebuje... strateške meje!

V ta okvir spada nadalje vse izsiljevanje zahodnega sveta, ko italijanska diplomacija izkorišča strateški položaj Italije, prostituira njeno mizerijo, uporablja kominformistično peto kolono kot element izsiljevanja, sprevrača bistvo in razloge za svoje sodelovanje v atlantskem paktu in poskuša varati vesoljni svet s cenenim zagotovilom, da bo priključitev Trsta in seveda še česa (koliko, to zavisi od trenutnega položaja), kot kamen modrosti na nah izbrisala vse tegobe, ki tarejo Italijo. Toda ne gre samo za prepričevanje — gre za poskus pravega pravcatega izsiljevanja.

V zadnjem času so postali vrh tega še očitni poskusi italijanske diplomacije in njenih najrazličnejših organov, da ob vprašanju Trsta razdvoji Washington od Londona. Italijansko časopisje vse tja do humorističnih listov je spet povzelo iz fašističnih let znani, čeprav času primerno omiljeni protiangleški ton, poslanci v parlamentu pa pri tem vneto sekundirajo. Zlasti zamerijo angleškim laburistom njihovo zanimanje za Jugoslavijo. Včerajšnji «Corriere della Sera» govori celo o «nevarnem zbližanju med Beogradom in Londonom».

Sami so se izdali: zbližanje med narodi, osnovni pogoj miru, jim je «nevarno», kadar prihaja navzkriž z njihovimi osvojalnimi načrti. To pomeni z drugimi besedami: mir jim je drag samo toliko časa, dokler se ne pojavi možnost, da z vojno svojo ali tujo, kaj pridobijo zase.

Ob takih izjavah — in še številnih drugih znakih — ne more biti zgrešena trditev, da je imperialistom z onstran Soče «evropska solidarnost», «obramba zahodnega sveta» in kar je še podobnega samo lepa fraza, ki se vzročno in časovno enači z dolarsko pomočjo in s trenutno nesposobnostjo za lastno akcijo.

Včeraj smo doživeli nov razvoj v tej politiki izsiljevanja in prepričevanja «nevarnega» miru: uvodni članek v «Giornale di Trieste», ki je tak, da bi ga pisec, ob malenkostnih spremembah nekaterih okrasnih fraz, za masten honorar lahko mirne duše prodal «l'Unità», «Pravdi» ali kar Molotovu za nov hujskaški protijugoslovanski govor.

Članek, očitno plod spoznanja, da dosedanji generalski in podobni argumenti niti izsiljevalni poskusi niso dosegli želenega uspeha, nenadoma pozablja na stare trditve o «nezanesljivosti» Jugoslavije, o tem, da se bo v primeru kominformističnega napada takoj pridružila Moskvi in podobno, in postavlja novo trditev, nič manj bedasto, pa tudi nič manj podlo in zahrbtno od prve: Tito izziva Moskvo! Res je, pravi članek, Rusi nekaj rožljajo z orožjem in delajo sitnosti na mejah, vendar do vojne doslej ni prišlo (kakšna škoda, mar ne?) — kar dokazuje, da so sicer (morda celo upravičeno!) jezni, da pa imajo v bistvu miroljubne namene. Tisti, ki iziva napad in ogroža mir, je Jugoslavija. In v brk Austinovim besedam, da bodo Združeni narodi pomagali braniti Jugoslavijo pred vsakim napadom, «opozarja» «Giornale di Trieste» v tem članku, ki po svoji koncepciji in svojem skladnem mestu v splošnem prizadevanju italijanske diplomacije kaže na roko spretnega režiserja na visokem mestu, naj bo Zahod previden, če noče pomagati prižiganju balkanske «zažigalne vrvice, ki bo vžgala smodnik».

Po vsem tem smo popolnoma upravičeni do trditve: če bi italijanski imperialisti dobili zagotovilo, da Moskva ne bo segla po njihovih osebnih privilegijih in če OZN ne bi postavila načela kolektivne varnosti, bi nedvomno še enkrat ponovili igro iz leta 1915, to pot z novimi zavezniki!

STOKES POTUJE V TEHERAN na pogajanja o petroleju

Vse kaže, da sta obe vladi zadovoljni s pojasnili - Angleži bodo morali priznati zakon o nacionalizaciji - Nov notranji minister v Teheranu - Incident s sovjetsko ladjo v Kaspiškem morju

LONDON, 2. — Anglija in Perzija sta nocoj dosegli sporazum o takojšnjem nadaljevanju pogajanj za ureditev petrolejskega spora. Angleška vlada je sprejela končno odločitev, potem ko je prispelo v London poročilo Trumanovega posebnega odposlanca v Perziji Harrimana, ki je vsebovalo zadnja pojasnila, ki jih je včeraj zahtevala angleška vlada.

Zaenkrat še niso znani pogoji tega sporazuma. Vse kaže, da so Angleži sedaj zadovoljni s pogoji, s katerimi se bodo ta pogajanja pričela. Najbrž so Perzijci tudi zagotovili angleški vladi, da bodo izboljšali položaj tujih strokovnjakov v Abadanu.

Angleški vladni predstavniki so nocoj že pričeli svariti javno mnenje pred pretiranim optimizmom in pričakovanju takojšnjih ter dokončnih rezultatov. Poudarjajo, da je glavna vloga angleškega odposlanstva v Perziji urediti vprašanje dobave nafte zahodnim državam.

Lord kraljevega pečata in minister za surovine, Richard Stokes, je bil že danes pripravljen, da odpotuje z letalom ob 14.45 v Teheran. Vendar pa se zdi, da je tudi Harriman nasvetoval Stokesu, naj zakasni za 24 ur svoj odhod v iransko prestolnico. S tem je hotel najti Harriman potreben čas za zadnje razprave s perzijskimi predstavniki.

S Stokesom bodo, kot znano, odpotovali predstavniki Foreign Officea, angleškega državnega zaklada, ministrstva za surovine in angleški poslanik v Teheranu, Sir Francis Shepherd, ki je prejšnji teden prispel v London skupno s Harrimanom.

V Teheranu so javili, da bo danes popoldne angleški odpravnik poslov izročil zunanjemu ministru Kazemiju sporočilo svoje vlade, v katerem ta priznava načelo nacionalizacije petrolejske industrije. Obenem je moral sporočiti perzijski vladi sestavo angleške delegacije, ki bi morala jutri prispeti v Teheran.

Predstavnik finančnega ministrstva v parlamentarni komisiji za petrolej Kazen Kasibi je izjavil: «Angleži morajo razumeti da priznati nacionalizacijo petroleja pomeni za Iran priznanje vseh zakonov, ki jih je odobril parlament s tem v vezi. 31. julija je iranska vlada izročila Harrimanu spomenico, v kateri se govori o borbi Irana za nacionalizacijo in se poudarja nevarnost, v katero bi prišla iranska vlada, če bi spremenila sedanjo zakonodajo. To bi namreč omogočilo sovjetski vladi, da bi zahtevala petrolejske koncesije od Irana.

Kasibi je potrdil, da bo iranska vlada imela delegacijo, ki jo bo vodil Stokes, za zastopnico družbe «Anglo-Iranian» in britanske vlade, kot nakupovalke iranskega petroleja.

Medtem pa je angleška križarka «Euryalus» pričela z manevri v Perzijskem zalivu. Poveljnik ladje je sporočil perzijskim oblastem svoje bodoče akcije v tem morju. Zaradi navzočnosti angleških ladij v Perzijskem zalivu so padli danes v iranski prestolnici nekateri očitki. Poslanec nacionalne fronte, Haerizadeh je obžaloval te angleške pomorske grožnje in zastopal stališče, da to škodi ugodnemu ozračju, ki je potrebno za ponovni pričetek pogajanj. Opomnil je Angleže, da bi njih ponašanje moglo opogumiti Ruse, da bi delali na isti način, saj je znano, da je «Rusija dosti močnejša od Velike Britanije in ima dolge meje s Perzijo».

Predsednik perzijske komisije za nafto je zahteval, da bi morali Angleži umakniti svojo križarko in štiri torpedne lovce, ki so jih zasidrali v Shatt El Arabu in s tem prispevali k zmanjšanju sedanje napetosti. Angleži bi morali pomagati pri sedanjih razpravljanjih in ne bi smeli povzročati enostranskih dejanj, ki bi mogla škoditi sedanjemu ugodnemu ozračju. Angleški listi bi morali prenehati objavljati članke, sovražne Iranu in angleški poslanci bi morali prenehati napadati Perzijo v spodnji zbornici.

Perzijski ministrski predsednik Mossadegh je imel danes dolg razgovor s perzijskim šahom. Obenem pa se je zvedelo v iranski prestolnici, da je danes odstopil minister za notranje zadeve general Falzollah Zahedi. Njegovo ministrstvo je prevzel bivši minister za gospodarstvo, Emir Busheri. Zahedi je odstopil zaradi obtožb v parlamentu, češ da je on kriv nemirov, ki so bili v Teheranu 15. julija.

Perzijski glavni stan javlja, da so iz nekega iranskega obmejnega bloka odprli ogenj iz strojnice proti neki sovjetski pomorski enoti, ki se je približala perzijski obali na Kaspiškem morju v bližini Astare. Incident se je dogodil v torek. Ladja je ponoči z reflektorji svetila na obalne naprave. Sovjetska ladja, ki je imela približno 700 ton, se je umaknila po 30 minutnem streljanju s perzijske strani. Ni še znano, če je ladja odgovorila s svojim orožjem. Zaenkrat še niso objavili drugih pojasnil. Pričakujejo perzijski protest zaradi kršitve iranskih teritorialnih voda.

Posledica iranske krize

WASHINGTON, 2. — Devetnajst ameriških petrolejskih družb, ki delujejo v tujini, so danes sklenile, da bodo zaradi izgube perzijskega petroleja zvišale v drugih državah proizvodnjo surovega petroleja in rafiniranih petrolejskih proizvodov. Ta skupna akcija bo zvišala proizvodnjo surovega petroleja v enajstih državah. Dalje so sklenili povečati delovanje v 27 čistilnicah, med katerimi je tudi čistilnica v Trstu.

NAM IL ČAKA NA NAVODILA za nadaljevanje pogajanj

Tudi včerajšnji sestanek brezuspešen - Predlog o 38. vzporedniku je Jugoslavija stavila pred letom dni, ko je bilo 1,200.000 Kitajcev in severnih Korejcev, ki so umrli v vojni, še živih

KESONG, 2. — Sedemnajsta seja konference v Kesongu je trajala eno uro in dvajset minut. Prihodnja sejo bo jutri zjutraj ob 11.

Ker se je na reki Imjin porušil most in so ceste pokvarjene, so delegati in osebje delegacije odpotovali v Kesong s helikopterji.

O poteku seje so izdali sledeče poročilo: «Temeljna nasprotja med obema delegacijama o drugi točki dnevnega reda so danes ostala nerešena. Admiral Joy je v ponovnih naporih, da ohrani pogajanja na vojaškem področju, skušal dvakrat doseči, da bi voditelj nasprotne delegacije povedal svoje mnenje o temeljni odgovornosti vojaških voditeljev do njihovih sil med vojaškim premirjem. General Nam Il pa ni neposredno odgovoril. Na predlog nasprotne delegacije so bila pogajanja prekinjena in se bodo nadaljevala jutri.

General Nuckols je izjavil, da je admiral Joy na današnji seji ponovno poudaril strogo vojaško stališče svoje delegacije in pripomnil: «Poveljstvo ON nima namena prekršiti morebitnega sklenjenega vojaškega premirja. Nikoli pa se ne bo postavilo v nebranljiv položaj v primeru kršitve premirja z nasprotne strani. Dvakrat je admiral Joy postavil generalu Nam Ilu sledeče vprašanje: «Ali se strinjate ali ne, da je poveljstvo odgovorno za varnost svojih sil med vojaškim premirjem?» Obakrat je voditelj nasprotne delegacije rejasno odgovoril.

Domnevajo, da se na seji ni v ničemer omenila Achesonova izjava. Po mnenju opazovalcev je treba stališče nasprotne delegacije pripisati dejstvu, da čaka general Nam Il na nova navodila in skuša na vsak način zavleči pogajanja, dokler ta navodila pridejo.

Pekinski radio pa je poročal, da je severnokorejska in kitajska delegacija v Kesongu zavrnila predlog OZN glede demilitarizirane področja. General Nam Il je baje izjavil, da je zahteva OZN za določitev razmejitvene črte severno od 38. vporedinika nepravična in da ne morejo pristati na ta predlog.

S fronte pa javljajo medtem, da so sile OZN napredovale od tri do pet kilometrov na področju južno in južnovzhodno od Kumsonga, kjer niso skoraj niti prišle v stik s sovražnikom. Na ostali fronti je prišlo le do manjših spopadov z manjšimi skupinami.

V Beli hiši odklanjajo vsak komentar v zvezi z vestmi nekaterih listov, ki pišejo, da nameravajo ZDA uporabiti atomsko orožje na Koreji v primeru neuspeha pogajanj za premirje.

Nekateri tuji novinarji so začeli vzporejati razgovore v Kesongu z nedavnim zasedanjem namestnikov zunanjih ministrov v Parizu. Poudarjajo namreč, da se prav tako kakor v Parizu razgovori tudi v Kesongu vlečejo na dolgo. Toda samo v tem je njihova sličnost. Kajti v Parizu so si namestniki lahko dovolili luksus razgovore zavlačevati in jih tudi brez vsakega sporazuma prekiniti. Toda v Kesongu je drugače. V primeru, da ne pride do sporazuma, se bo vojna nadaljevala. Tega se zavedajo eni in drugi. Sedaj je spor v tem, kje naj se določi razmejitvena črta. Kitajci in severni Korejci predlagajo, naj se sile OZN umaknejo na 38. vzporednik. Značilno je, da je prav tak predlog stavila jugoslovanska delegacija v OZN pred letom dni, dokler je bilo en milijon in 200 tisoč Kitajcev in severnih Korejcev, ki so medtem poginili v borbi, še živih.

Delegati OZN pa so s svoje strani mnenja, da glede na nevarnost, ki preti od nove kitajske ofenzive, se sile Združenih narodov ne morejo umakniti s sedanjega položaja, ki je strateško mnogo boljši od 38. vzporednika.

Naj bo kar koli, zdi se, da to vprašanje ne bo povzročilo prekinitve razgovorov. Vse kaže, da bo v Kesongu prišlo do sporazuma, ker je razlika med hladno vojno in vojno, v kateri se strelja. Kaj bo prišlo po premirju, pa je druga stvar.

Razprava v ZDA o pomoči tujini

WASHINGTON, 2. — Pred ameriškima senatnima komisijama se nadaljuje razprava glede nakazila 8.5 milijard dolarjev za pomoč tujini. Ta načrt je danes zagovarjal general Gruenther, vodja Eisenhowerjevega glavnega stana. Pred isto komisijo je izjavil poveljnik glavnega stana za letalstvo Vandenberg, da morajo ZDA povečati svojo letalsko moč, če hočejo doseči sovjetsko letalstvo. Pričal je tudi predsednik stalnega odbora NATO v Londonu, Charles Spofford. Če Evropa ne bo dobila ameriške gospodarske pomoči, bo morala takoj zmanjšati svojo proizvodnjo za obrambo, je dejal.

Kakor se je danes zvedelo v Washingtonu, sedaj republikanski senatorji zagovarjajo stališče, da bi ta Trumanov načrt izvedli v dveh in ne v enem letu. Obenem pa predlagajo: 1. ustanovitev enotnega odbora za upravo pomoči tujini, ki ne bi bil odvisen od zunanjega ministrstva; 2. ukinitev ECA.

***

BIRMINGHAM, 2. — V obdobju 24 dni so našli danes že tretjo deklico, umorjeno na zverinski način. Našli so jo nekaj dvajsetin metrov od doma. Enajstletna Sheila Attwood je izginila včeraj zvečer.

Priključitev k Italiji cilj kominformistične politike

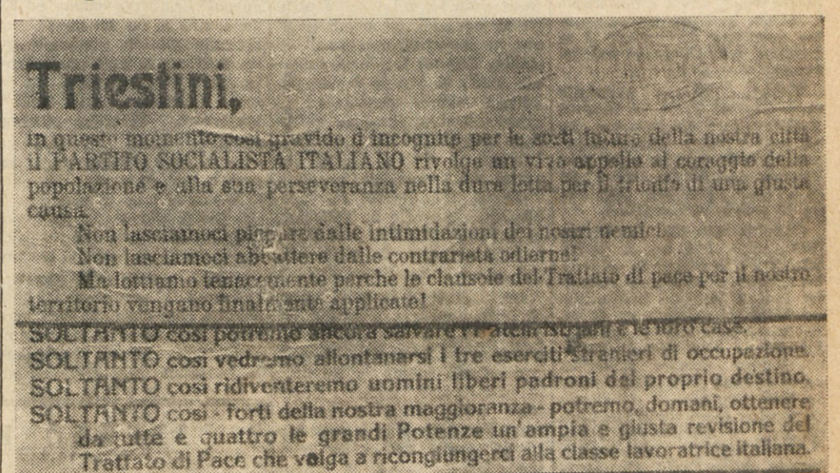

Gornji lepak je pred nekaj dnevi dala nalepiti po Trstu tržaška federacija PSI, bolj ali manj nepomembna Teinerjeva podružnica Vidalijevega kominformizma. V prevodu se ta lepak glasi:

Tržačani,

v tem trenutku, tako polnem neznank o bodoči usodi našega mesta, se PARTITO SOCIALISTA ITALIANO obrača na pogum prebivalstva in na njegovo vztrajnost v trdi borbi za zmago pravične stvari.

Ne pustimo se ukloniti od groženj naših sovražnikv.

Ne izgubimo poguma spričo sedanjih tegob!

Temveč se vztrajno borimo, da se končno izvedejo določila mirovne pogodbe glede našega ozemlja!

SAMO tako bomo lahko še rešili istrske brate in njihove domove.

SAMO tako bomo dočakali umik treh tujih okupacijskih vojsk.

SAMO tako bomo spet postali svobodni ljudje, gospodarji lastne usode.

SAMO tako — z močjo naše večine — bomo jutri lahko dosegli od vseh štirih velesil široko in pravično revizijo mirovne pogodbe, ki nam bo omogočila združitev z italijanskim delavskim razredom.

Tržačani,

v končni zmagi socializma v Evropi je resnična in trajna gospodarska blaginja našega mesta.

PARTITO SOCIALISTA ITALIANO
Tržaška federacija

Ob tem zgovornem dokumentu samo še eno vprašanje:

Kdaj bo tudi Vidali, kot njegova Teinerjeva podružnica, povedal jasno in brez slepomišenja, da so njegove zahteve po uresničenju mirovne pogodbe samo sredstvo za priključitev STO k Italiji?

Francija še vedno brez vlade

Narodna skupščina odklonila zaupnico Petscheju Socialisti in RPF so se vzdržali glasovanja

PARIZ, 2. — Po štirinajstdvajsetih dneh krize, med katero je šest bivših ministrskih predsednikov odklonilo nalogo za sestavo vlade, ali pa niso pri svojih poskusih uspeli, je Francija še vedno brez vlade.

Skupščina je namreč odklonila tudi Petscheju zaupnico. Petsche je dobil 281 glasov, proti pa je glasovalo 101 poslancev. Znano je namreč, da je za zaupnico potrebnih 314 glasov.

Za Petscheja so glasovali neodvisni in kmetje, MRP, prekomorski neodvisni in večina radikalov; proti so glasovali kominformisti in njim sorodni. Socialisti in RPF so se vzdržali.

***

Maurice Petsche je danes pred narodno skupščino prebral svojo izjavo. Predvsem je poudaril nujnost rešitve vladne krize in dejal, da je v Franciji stalna republikanska večina.

Med prvimi nalogami nove vlade je Petsche omenil: V notranjosti določitev cen kmetijskim pridelkom, reorganizacijo socialnega zavarovanja, izvedbo novega ravnotežja cen in mezd. Glede mezd je predlagal formulo «pravične razdelitve rezultatov proizvodnje». V ta namen naj se ustanovi «blagajna za zajamčenje minimalne mezde», ki bi pomagala učiteljem svobodnih šol, ki so včasih plačani zelo slabo. Ta formula bi omogočila rešiti vsaj eno stran šolskega vprašanja v pričakovanju sklepov nepristranske komisije.

Glede komisije, ki naj prouči celotno šolsko vprašanje in še posebno statut svobodnega šolstva, je Petsche predlagal, naj se revidirajo pogoji za dodeljevanje štipendij in naj se začne obnova, pri čemer naj bi imele korist v prvi vrsti šole.

Glede mednarodnih vprašanj je Petsche izjavil, da mora biti Francija navzoča na mednarodni pozornici «v teh mesecih, ko gre za ravnotežje Evrope in morda za mir v bodočih letih». Se posebno je izjavil, da je nedopustno, da bi Francija zadnja začela razpravo o načrtu za evropsko skupnost, o premogu in jeklu, da Francija ostane brez vlade v trenutku, ko se pripravlja mirovna pogodba z Japonsko in da tvega, da pride brez zadostne priprave na konferenco atlantske skupnosti.

Po Petschejevem govoru je Paul Reynaud v imenu neodvisnih napovedal, da bo njegova skupina podprla napovedani program.

Na popoldanski seji je socialist Eugene Le Bail zahteval zvišanje mezd in ponovil stališče njegove stranke glede šolskega vprašanja. Johannes Dupraz je v imenu ljudskih republikancev napovedal podporo njegove skupine. V imenu kominformistične stranke pa je Francois Billoux izjavil, da nasprotuje Petschejevemu programu. Seja se je nato nadaljevala ob 19 in pozneje ob 21.30, ko je Petsche podal kratko izjavo v zvezi z raznimi vprašanji. Dejal je, da je prva dolžnost vlade čuvati trdnost franka in ustvariti novo harmonijo med mezdami in cenami. Vlada se obvezuje, da bo vzpostavila ravnotežje na višini, kakršna je bila v marcu 1951. Ob 22 je bila seja prekinjena in se je nadaljevala ob 23.15, ko so glasovali o investituri.

Sestanek v Washingtonu

WASHINGTON, 2. — Danes je pričela na ameriškem obrambnem ministrstvu konferenca ministrov za obrambo ZDA, Anglije, Francije in Kanade. Razpravljajo o standardizaciji lahkega orožja.

Trimesečno poročilo ECA

WASHINGTON, 2. — ECA je predložila svoje tromesečno poročilo ameriškemu kongresu in predsedniku Trumanu. V njem trdi, da se je vojaška proizvodnja v evropskih državah Marshallovega načrta več kot povečala v zadnjih dveh letih in da se bo znova podvojila prihodnje leto. Povečati morajo dobave surovin, ker je bilo od pričetka korejske vojne občutiti pomanjkanje, ki je bilo zvezano tudi s povečanjem cen.

Poročilo izjavlja, da so žrtve evropskih držav večje kot ameriške, kljub temu, da ZDA izdajo okrog 1.985 dolarjev na prebivalca za atlantsko obrambo, proti 506 dolarjem, ki jih žrtvujejo Evropejci. Vsakemu Američanu namreč ostane za njegove potrebe še 1840 dolarjev, medtem ko razpolagajo v Evropi povprečno po 530 dolarjev na leto.

Evropska proizvodnja jekla se je povečala za 10 odst. v primeri z istim tromesečjem v lanskem letu. Vendar bo težko povečati proizvodnjo jekla zaradi pomanjkanja železne rude in premoga. Prav tako bo težko povečati poljedelsko proizvodnjo.

Evropski deficit se je povečal. V drugem tromesečju 1950 je znašal 800 milijonov dolarjev, sedaj pa znaša milijardo in 600 milijonov dolarjev. Vzrok za to je v povečanju cen uvoženih surovin.

***

TOKIO, 2. — Danes so uradno javili, da sta Japonska in Zahodna Nemčija sklenila trgovinski sporazum za medsebojno izmenjavo blaga v vrednosti približno 60 milijonov dolarjev.

Zasedanje odbora ministrov Evropskega sveta

STRASSBURG, 2. — Danes popoldne se je sestal odbor zunanjih ministrov Evropskega sveta pod predsedstvom Norvežana Lange Halvarda. Med drugimi so bili prisotni francoski zunanji minister Schuman, angleški Morrison, holandski Stikker, nemški državni podtajnik Hallstein in drugi. Italijo je zastopal podtajnik v zunanjem ministrstvu Dominedò. Jutri bo prišel v Strassburg tudi Adenauer.

Na Morrisonov predlog je svet ministrov sklenil, da bo angleški finančni minister Hugh Gaitskell na prihodnjem zasedanju skupščine Evropskega sveta poročal o delovanju OEEC v zvezi z vprašanjem finančne stabilizacije v državah članicah. V Morrisonovem predlogu vidijo komentatorji znak, da pripisuje Anglija Evropskem svetu večji pomen kot doslej.

ZSSR ne bo dobila trinajst nemških ladij

WASHINGTON, 2. — Ameriški zunnaji minister Acheson je danes javil, da so se ZDA odločile odbiti sovjetsko zahtevo, po kateri bi on moral odobriti poročilo tristranske komisije za razdelitev ladij nemške mornarice. ZSSR bi morala dobiti 13 ladij. ZDA so ta svoj ukrep sporočile ZSSR v posebni noti, ki poudarja, da je imela ta komisija samo posvetovalni značaj in da njena priporočila vlade niso primorane sprejeti.

Policijski ukrepi za bližnji „festival miru"

BERLIN, 2. — Vodja policije vzhodnega Berlina, Waldemar Schmidt, je ukazal resno nadzorstvo nad osebami, ki bodo prihodnji teden prišle v vzhodni Berlin. Takrat bo namreč tam mladinski «festival miru». Naročil je, naj takoj javijo policiji razširjevalce lažnih vesti in tiste, ki bi hoteli motiti ta festival.

Angleški parlament odšel na počitnice

LONDON, 2. — Angleški parlament je danes odšel na počitnice, ki bodo trajale do 16. oktobra. Ministrski predsednik Attlee je s svojo soprogo odpotoval na Norveško, kjer bo gost ministrskega predsednika. V London se bo vrnil okrog 14. avgusta.

Kratke vesti

LONDON, 2. — Se ta teden bodo javili, kdaj in kje se bo sestal ministrski svet atlantskega pakta.

WASHINGTON, 2. — Ameriško ministrstvo za pravosodje je odredile aretacijo 39 tujcev, ki so bili izpuščeni na začasno svobodo ob kavciji, ki jo je zanje položil «odbor za civilne pravice». Državni tožilec ZDA je namreč izjavil, da te kavcije ne morejo sprejeti, ker je ta odbor pod kominformističnim nadzorstvom.

ŽENEVA, 2. — Mednarodna organizacija za zdravstvo javlja, da je prejela zahtevo jemenskega kralja, ki prosi za pomoč proti kugi.

WASHINGTON, 2. — Ministrstvo za trgovino je podpisalo pogodbe s številnimi družbami, ki bodo dobavile material za razvoj industrij v Indiji in Pakistanu v okviru Trumanove četrte točke.

NEW YORK, 2. — V ZDA so začeli prodajati nov antibiotik, ki omogoča kombiniran z aureomicinom, zdravljenje tuberkoloznega meningitisa in raznih težkih vnetij, kot n. pr. gangrene.

OTTAWA, 2. — General Bradley je na tiskovni konferenci izjavil, da je Eisenhower zelo zadovoljen z napredkom dela za evropsko obrambo, odkar je prevzel poveljstvo nad atlantskimi silami. Bradley je tudi priporočal uvedbo radarske protiletalske mreže v Evropi.

New York, 2. — Za zaprtimi vrati se vrši konferenca za vojne ujetnike. Glavno vprašanje na dnevnem redu so vojni ujetniki v ZSSR.

NORFOLK, 2. — Admiral Fechteler je po imenovanju za načelnika glavnega stana ameriške mornarice izjavil, da bo po njegovem mnenju admiral Mac Cormick, poveljnik ameriškega brodovja na Atlantskem oceanu, imenovan tudi za glavnega poveljnika mornariških sil atlantskega pakta. Dodal je, da nima nobenih navodil glede pogajanj s Španijo, ki so se prekinila zaradi smrti njegovega prednika admirala Shermana.

KONEC VOJNEGA STANJA MED FLRJ IN NEMČIJO

Politična predstavništva v obeh državah bodo dvignjena v rang poslaništva - Proslave obletnice Ilindenske vstaje v LR Makedoniji - Tuji mladinci na mladinski progi Doboj - Banjaluka

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 2. — Z odlokom prezidija ljudske skupščine FLRJ je bilo danes ukinjeno vojno stanje z Nemčijo. Pričakujejo, da bosta v kratkem politični predstavništvi Jugoslavije v Nemčiji in Nemčije v Jugoslaviji dobili rang poslaništva. Na čelu nemškega političnega prestavništva v Beogradu je Robert Ulrich, ki že ima rang opolnomočenega ministra.

V Beogradu se nadaljuje proces proti skupini ruskih emigrantov, sovjetskih državljanov, ki so obtoženi sodelovanja s sovjetsko obveščevalno službo. Obtoženec Kiril Sitarski je izpovedal, da se je s sovjetskimi obveščevalnimi organi povezal že proti koncu leta 1944. V maju 1948 se je v sovjetskem konzulatu v Beogradu nekajkrat sestal s polkovnikom NKVD Nikolajem Antonovičem Vasiljevim, ki mu je zastavil nalogo, naj se za razširjenje vohunskega dela poveže z nekaterimi ruskimi emigranti, ki so bili zaposleni v agenciji Tanjug, v nekaterih drugih ustanovah in v jugoslovanski armadi.

Obtoženec Igor Savčenko, ki je delal v centru sovjetske obveščevalne službe v Beogradu, je izpovedal, da je po navodilih te službe večkrat potoval z oficirjem Morozovom v Sarajevo in Novi Sad.

V Makedoniji so danes proslavljali 48. obletnico Ilindenskega upora proti Turkom in obletnico ustanovitve LR Makedonije. Predsednik narodnega sobranja Vidoje Smilevski je v svojem govoru v Bitolju dejal, da nihče ne bo mogel več makedonskega ljudstva oropati te svobode. Makedonci iz LR Makedonije so globoko prepričani, je dejal Smilevski, da je ta del makedonskega naroda zasluženo dobil svojo svobodo, ne le s svojo oboroženo borbo proti okupatorju, temveč tudi zato, ker je makedonski narod bil stalno deležen pomoči od ostalih narodov Jugoslavije.

V Skoplje je prišla danes delegacija laburistične mladine, ki potuje po Jugoslaviji. Člani delegacije so izjavili, da so bili presenečeni nad delovnim poletom in ljubeznijo do svoje dežele, ki so jo videli pri jugoslovanski mladini. Član delegacije je dodal, da je nedavno bil v Moskvi, kjer so se mu hvalili s samimi uspehi, medtem ko je v Jugoslaviji lahko spoznal tudi težave, s katerimi se borę mladi graditelji.

Voditelj delegacije Peter Morrison je govoril o gradnji mladinske proge Banjaluka - Doboj in izjavil, da so bili člani delegacije presenečeni nad solidarnostjo med jugoslovanskimi in tujimi brigadami, ki delajo na progi.

Med mladinskimi brigadami, ki delajo na tej progi, se je posebno izkazala brigada iz bujskega okraja, ki je bila šestkrat proglašena za udarno.

Na mladinsko progo je prispela brigada 25 francoskih študentov in brigada 30 mladincev s STO. Pričakujejo še prihod 30 mladincev iz Italije, 20 s Holandske in 20 iz Zahodne Nemčije. Na drugi strani pa bo 18 jugoslovanskih študentov odpotovalo v Francijo, kjer bodo mesec in pol delali pri gradnji športnih objektov v mestih Cannes, Orleans in Ropen.

Poročajo, da je izraelska vlada podvzela potrebne korake pri madžarski vladi, da zaščiti Žide, ki so med deportiranci na Ogrskem. Kot se izve, je bilo nedavno deportiranih najmanj 20 tisoč oseb iz raznih družbenih slojev, med katerimi so tudi številni Židi. Deportacije na Madžarskem so obsodile številne tuje vlade, ki poudarjajo, da to pomeni kršitev človečanskih pravic in določil mirovne pogodbe.

R. R.

Razprava v ZDA o pomoči tujini

WASHINGTON, 2. — Pred ameriškima senatnima komisijama se nadaljuje razprava glede nakazila 8.5 milijard dolarjev za pomoč tujini. Ta načrt je danes zagovarjal general Gruenther, vodja Eisenhowerjevega glavnega stana. Pred isto komisijo je izjavil poveljnik glavnega stana za letalstvo Vandenberg, da morajo ZDA povečati svojo letalsko moč, če hočejo doseči sovjetsko letalstvo. Pričal je tudi predsednik stalnega odbora NATO v Londonu, Charles Spofford. Če Evropa ne bo

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Petek 3. avgusta
Lidija, Mirača
Sonce vzide ob 4.49, zatone ob 19.32. Dolžina dneva 14.43, Luna vzide ob 5.00, zatone ob 20.01.
Jutri, sobota 4. avgusta
Dominik, Ljubičica

Ob skupščini tržaških pomorščakov

Preavčerajšnja skupščina pomorščakov, o kateri smo že poročali, je pokazala nekaj značilnosti te stroke in protislovja, v katera se zaradi svojega nedoslednega stališča mora nujno zapletati; zato ne moremo mimo nekaterih ugotovitev, ki so značilne tudi za druge tržaške kroge.

V bistvu gre za nasprotje med interesi Trsta in interesi Italije, katero občutijo vsi, jih pa zaradi svoje iredentistične usmerjenosti nočejo sami sebi priznati ter hočejo doseči, da bi bil volk sit in koza cela, kar pa je seveda nedosegljivo.

Občutili smo, da je večina ljudi, ki je bila na skupščini, «italijanskih» čustev in da prav zato njihova akcija za povrnitev ladij tržaškemu pristanišču ne more iti odločno do kraja. Saj je že sama zahteva po «Saturniji» in «Vulcaniji» omejena. Ne gre namreč samo za vprašanje teh dveh ladij, ampak za širše vprašanje tržaškega pomorstva sploh ter dolgoletnih naporov in spletk italijanske vlade in vodilnih gospodarskih krogov, da se Trstu odvzamejo ladje ter se pomorski promet usmeri v Genovo in druga italijanska pristanišča.

Pa tudi protest pomorščakov zaradi omenjenih dveh ladij je prišel nekam pozno. Vzgled je dala šele Genova, ki ne bi pri stvari smela imeti toliko besede. Zakaj pa se ni nihče oglasil, ko so odpeljali «Australio» v Genovo? Takrat jo je spremljal sam župan Bartoli, ki pa je sedaj seveda neiskereno podprl v občinskem svetu zahteve pomorščakov po vrnitvi obeh ladij.

Kar kaže neodslednost te akcije pomorščakov, je tudi dejstvo, da sploh niso govorili o kaki krajevni borbi, temveč da je bilo vedno govora o «sindacati nazionali» in «sede nazionale» itd. Nihče ne zanika velikega pomena solidarnosti med vsemi delavci torej tudi med tržaškimi in italijanskimi, toda Italija je za Trst inozemstvo in, ker se njeni interesi križajo s tržaškimi, ne bo to inozemstvo nikoli ugodno reševalo koristi tržaških delavcev. Poleg tega pa moramo pomisliti, da imajo italijanski pomorski sindikati največ svojih članov ravno v Genovi in ni verjetno, da bi ugodili tržaškim pomorščakom na škodo genovskih. Tega protislovja ki je bistveno, se na omenjeni skupščini vsekakor niso zavedali.

Na dlani je, da se ne bo vprašanje tržaških pomorščakov po tej poti nikoli rešilo. Slavni «nazionale» jim bo vedno velika ovira, pravo poleno pod nogami, ki jim ne bo dopustilo doseči cilja. Njih namere so dobre, zavedajo se, da morajo braniti tržaško pomorstvo, da bodo sicer ob delo in kruh, ne zavedajo pa se, da je njihovo «nacionalno» stališče v opreki z njihovimi lastnimi interesi. To se zdi morda nesmisel, toda ni prvič v zgodovini, da se ljudje ne zavedajo, kateri so njihovi resnični interesi.

Morda jim bodo dogodki odpihali izpred oči meglo, ki jim zastira pogled, za sedaj pa moramo ugotoviti, da njihova akcija ne sloni na realnih osnovah. Tržaško pomorstvo in italijansko pomorstvo se ne dopolnjujeta, marveč sta v antitezi. Ko bodo pomorščaki, zlasti pa upravno osebje pomorskih družb, to razumeli, tedaj bodo že prehodili pol poti do cilja. To pa seveda ni lahko, ker je treba odstraniti razne čustvene usedline, ki onemogočajo ljudem, da bi položaj pravilno presojali in izvajali iz njega nujne in edino pravilne zaključke.

Vsekakor pa je tudi ta započeta akcija, čeprav omejena v svojih ciljih in zaradi svoje nejasnosti vendarle važen prvi korak, prvi upor proti ropanju tržaškega ladjevalja ter objektivno, če ne še zavestno, na stališču obrambe tržaške neodvisnosti in tržaških interesov.

Kampanjo za tišino v mestu morajo podpreti vsi Tržačani

Hvale vredna je pobuda, ki jo je dala te dni tržaška občina za akcijo proti nepotrebnemu in škodljivemu ropotu in trušču. Nešteto je pritožb delovnih ljudi, ki jim je zaradi nekaterih nočnih rogovileževv in brezobzirnežev skrajšan zasluženi in potrebni nočni počitek. Priznati je treba, da gre ta akcija proti motnjam in ropotu v korist večine tržaškega prebivalstva, posebno pa delavcev, ki nimajo možnosti, kot drugi imoviti Tržačani, da bi šli uživat mir v razna letovišča.

Po krajevnem tisku se obrača občina na vse Tržačane, da pristopijo z vsemi sredstvi na pomoč pri akciji za ukinitev vseh nepotrebnih šumov in ropotov, ki prizadevajo največ škode prav manj imovitim Tržačanom. Večkrat se je v tem oziru že pisalo, koliko in kako škodi živcem vrvež in ropot cestnega prometa, ki je posebno učinkovit in škodljiv v nočnih urah, ko truden človek potrebuje miru in počitka.

Za dober uspeh akcije bodo dali vso svojo pomoč upravna in civilna policija, kakor tudi občina po svojih odgovornih organih.

Glavni uspeh pa je odvisen predvsem od sodelovanja Tržačanov, ki morajo povečati pažnjo in obzir do svojega bližnjega. Saj je pred vojno prav Trst bil prvo mesto v Italiji, ki je uvedlo prepoved akustičnih znakov pri avtomobilih na ulicah.

Začetek kampanje proti motnjam in ropotu bo v ponedeljek 6. t. m., čeprav so v tem pogledu delali že prej. Razlika od ponedeljka dalje bo le v tem, da bodo bolj strogo postopali ter nalagali predpisane kazni in globe, ki so bile do sedaj večkrat spregledane. Na vsak način si občina ne obeta uspeha z nalaganjem kazni, ker kljub temu, da so do sedaj naložili mnogo denarnih kazni, niso te pripomogle k zaželenem uspehu. Uspeh akcije je odvisen največ od razumevanja in pomoči Tržačanov samih, ki so naprošeni, da v določenih primerih zahtevajo pomoč ali posredovanje policije. Znano je, da je, po pravilih odredbe mestne policije, prepovedana od 23. do 7. ure in od 13. do 15. ure uporaba glasnih glasbenih instrumentov, močnih zvočnikov in sploh radioaparatov, ki s svojo glasnostjo motijo bližnje prebivalce. Ni treba posebno omenjati petja in drugega «glasbenega» udejstvovanja posameznikov, ki motijo mir okolice. Posebno se to tiče številnih motociklistov, ki po nepotrebnem dirjajo z odprto odvodno cevjo na motorju ter povzročajo pretiran in nepotreben hrup. V tem oziru bo tudi policija poskrbela, da bodo motorji opremljeni s potrebnimi napravami, ki so predvidene za ublažitev ropota, ki so jih pa nekateri posamezniki namenoma zamenjali ali odstranili pri motorjih.

Seveda je težko, da se bodo v kratkem odstranili ali umirili vsi povzročitelji motenj in ropotov. Tako bo na primer težko dopovedati v okolici ranim petelinom, ki navsezgodaj povzročajo tu pa tam upravičeno ogorčanje s svojim glasnim kikiriki naj bodo tiho. Še težje bo dopovedati raznim pristašem madrepatrie, da bi v bližnji predvolilni kampanji opustili hrupno karnevalado, ki smo ji bili priča pred zadnjimi volitvami v Trstu. Na vsak način se bomo ob priliki k zadevi še povrnili.

SLAVA PADLEMU BORCU!

Ferdinand Dujc

Tov. Ferdinand se je rodil v Skofijah dne 29.XI.1919. Šel je v partizane leta 1944, kjer je kot borec II. bataljona IV. brigade padel dne 2. avgusta 1944. Borcu, ki je žrtvoval vse za boljše dni delovnega ljudstva, bomo ohranili trajen spomin.

Ukaz predsedstva cone za preprečenje požarov

Da se prepreči nevarnost požara na poljih, travnikih in gozdovih ter da se v primeru požara ogenj omeji, je predsedstvo cone izdalo ukaz, ki določa med drugim naslednje:

Vsi lastniki zemljišč ob železniških tirih morajo v pasu 20 m na obe strani proge odstraniti vsakovrstne snope, suho travo in ves material, ki se rad vname.

Kjer ni zaradi oblike zemljišča ali zaradi gozdov možno ugoditi temu navodilu, morajo lastniki odstraniti na čim širšem prostoru suho travo in grme ter izkopati jarke ali zgraditi zidove za izolacijo. Vsi lastniki, ki se ne bodo ravnali po teh odločkih, bodo odgovorni za morebitno škodo ter bodo lahko tudi kaznovani.

Lastniki zemljišč, posejanih z žitom, požetim ali nepožetim, morajo za časa mlačve zaorati okoli njive ali gumna vsaj 3 m širok pas, da preprečijo, da ne bi v primeru požara plameni dosegli gumna in oškodovali bližnja zemljišča. Na kraju bodo tudi morali imeti vsaj tri sode vode ter krampe in lopate, da lahko pogasijo katerikoli požar.

Snopi ne smejo biti preveliki ter morajo biti oddaljeni drug od drugega najmanj 10 m, tako da se ne morejo drug od drugega vneti.

Z zemljišča okoli gumna ali kraja, kjer so snopi, se morajo odstraniti suhe rastline ali drug nakopičen material, ki se rad vname. Prepovedano je zažigati strnišča pred 15. avgustom in tudi takrat le z vsemi varnostnimi ukrepi. Strogo je prepovedano kaditi ali prižigati ogenj v gumnih ter nositi s seboj vžigalice.

Kdorkoli opazi začetek požara ali tudi samo možnost požara, mora to takoj javiti policiji in najbližji železniški postaji. Na zahtevo oblasti je vsakdo obvezan pomagati pri gašenju požara. Kdor ne bo upoštevat teh določb, bo kaznovan z globo ali s priporom do 10 dni, razen za primere, ko kazenski zakonik ne določa še višje kazni.

Prepis tega ukaza mora biti izobešen na vsakem gumnu.

Problemi voznega prometa in varnost pešcev

Avtomobilski in ostali promet je dosegel v Trstu že tak obseg, da povzroča resne skrbi oblastnim organom in ostalim, ki skrbijo za varnost prebivalstva ter za red cestnega prometa.

ZVU je že nakazala 5 milijonov lir za zgraditev pet signalnih naprav (semaforov), ki bodo kmalu postavljeni s potrebnimi kabinami za stražnike, na sledečih križiščih: Ul. Carducci - Ul. Coroneo - Ul. Milano; Ul. Milano - Ul. Roma - Ul. Mazzini; Ul. Roma - Ul. Milano; Ul. Battisti - Ul. Rossetti - Ul. Giulia - Ul. Rismondo; Drevored Sonnino - Seneni trg. Tudi za tramvaje je predvideno, da bodo opremljeni s signalnimi puščicami kot avtomobili, da se s tem odpravi dosedanje ustavljanje tramvajev na križiščih, ko so morali čakati poseben signal. Pločniki, ki so ob postaji tramvajske proge na Ul. Carducci, bodo premeščeni na drugo bolj primerno mesto, kot tudi tramvajske postaje, ker ovirajo avtomobilski promet, ki se prav na navedeni točki posebno zgoščuje zaradi ozkega prostora. Prehodi preko cest za pešce bodo bolje preračunani in omejeni samo na res potrebne točke ter zaznamovani z vidnejšimi znaki kot n. pr. marmornatimi ploščicami ali jeklenimi žeblji.

Pretirano število opozorilnih in signalnih tabel bo omejeno in je predvideno, da jih bo po dograditvi Zelenega mostu preko kanala odstranjenih 76.

Ustanovljeni sta dve posebni komisiji, ki proučujeta razne načine in možnosti za izboljšanje cestnega prometa, ter od stranitev vseh onih nedostatkov, ki ovirajo promet in večajo nevarnost za pešce.

SINDIKALNE VESTI

V soboto 4. avgusta bo v Ul. Machiavelli 13 seja vodilnega odbora Enotnega razrednega sindikata industrijskih delavcev.

PDT

Udeleženci letovanja na Koroškem, ki odpotujejo 5. avgusta naj se do petka 3. avgusta zglasijo v Ul. Machiavelli 13, II. nadstropje.

* * *

Izlet na Nanos v soboto 4. avgusta. Odhod ob 16.30 iz Ul. Fabio Severo.

IZLET MOTOCIKLISTOV NA BLED

Vsi oni, ki se nameravajo udeležiti 17. t. m. motociklističnega izleta na Bled, naj se najkasneje do 7. t. m. prijavijo na sedežu ZDTV v Ul. Machiavelli 13, odnosno pri pododsekih zveze.

OBVESTILO IZLETNIKOM ZA KOMEN

Izletniki, ki potujejo v Komen dne 5.VIII.1951, bodo odpotovali z avtobusom iz Sesljana ob 4. uri zjutraj, iz Cerovelj ob 4.15, iz Mavhinj ob 4.25, iz Saleža pa naj počakajo na križišču ob 4.30.

* * *

Kolesarska podsekcija za openski okraj sporoča izletnikom za Komen iz Briškov in Repna, naj se zberejo v nedeljo 5. t. m. pred kinodvorano na Opčinah ob 5. uri.

Izletniki z Opčin in Trnetičev naj se zberejo točno ob 6. uri na bloku Fernetiči.

IZLET PDT NA TRIGLAV

Tržaško planinsko društvo priredi izlet na Triglav, ki bo 18. in 19. avgusta. Vpisovanje vsak dan od 17. do 19. ure, do vključno 7. avgusta v Ulici Machiavelli 13-II.

Predstava na gradu Sv. Justa

Nadaljuje se pri blagajni na Trgu Verdi št. 1 ter pri osrednji blagajni Galleria Protti 2 prodaja vstopnic za zadnjo predstavo opere «Moč usode». Vstopnice so po znižanih cenah, nastopali bodo isti pevci kot na prejšnjih prireditvah, samo C. Siopija bo nadomestil Vito Susca. Predstava bo v soboto 4. t. m. ob 21. uri. Dirigiral bo Umberto Berrettoni.

Strelske vaje edinic Trusta

Čete TRUST bodo imele strelske vaje na spodaj navedenih streliščih ob navedenem dnevu in času:

strelišče za puške na Bazovici: dnevno od 6. do 11. avgusta od 7. do 18. ure;

strelišče na Opčinah: dnevno od 6. do 12. avgusta, od 7. do 18. ure;

strelišče na Malem Repnu, za infiltracijski tečaj: 6. avgusta od 13. do 23. ure.

Izleti v Postojno

Za izlet v Postojno (ogled jame) dne 12. avgusta 1951, za I. okraj se vrši vpisovanje na sedežu okrajnega odbora OF, Ulica R. Manna št. 29, vsak dan od 9. do 12. ure in od 18. do 20. ure.

Vpisovanje za izlet v Postojno dne 12.VIII.1951 je za II. okraj za sektorje Sv. Ivan, Skoljet, Sv. Alojz, VOM in Center mesta na stadionu «prvega maja» ter za sektorje Sv. Ivan in Sv. Just v Ul. S. Vito od 19. do 21. ure vsak dan vključno četrtka.

* * *

Za Lonjer in Katinaro vpisovanje pri tov. Cok Zdravko in se zaključi v petek 3. avgusta.

* * *

Za III. okraj se sprejemajo vpisi za izlet v Postojno ki bo 12.VIII. t. l., v gostilni «La Speranza» (Ciril) Ul. S. Marco 2. Prosimo zainteresirane, da se prijavijo čimprej, ker je rok vpisovanja kratek.

* * *

Izlet je tudi za motocikliste.

* * *

IV. okraj OF obvešča vse člane in simpatizerje, da bo 12. t. m. izlet v Postojno z ogledom jame. Vpisovanja se sprejemajo na sedežu OF Skedenj pri Pregarcu na Kolonkovcu 11 Ul. Vignetti 155 vsak dan od 19. do 21. ure bo vključno 4. t. m.

* * *

V. okraj Dolina priredi izlet v Postojnsko jamo 12. avgusta.

Vpisovanje do 4. avgusta na sledečih krajih:

Domjo - pri tov. Sturmanu Slavku; Dolina - pri tov. Semec Dori, štev. 17; Boljunec pri tov. Sancinu Marija štev. 65; Boršt - pri tov. Petaros Meri, štev. 16, Ricmanje - pri tov. Kuretu Silvestru, štev. 19, Mačkovlje - pri tov. Oleniku Rudolfu, štev. 52; Prebeneg - pri tov. Bandiju Mirku; štev. 6, Stramar - pri tov. Veljaku Lazarju, štev. 882; Skofije - pri tov. Furlanič Dori, štev. 220; Plavje - pri tov. Jamšku Józefu, štev. 169; Badiha - pri tov. Hrovatin Mili, štev. 206.

Izletniki se lahko poslužujejo lastnih prevoznih sredstev motociklov in koles.

* * *

Prijave za openski okraj se sprejemajo na sledečih mestih: Kontovel: Daneu Ivanka št. 6, Prosek: Brišček Alojz št. 199, Opčine, Bane, Kontovel: Opčine - sedež okrajnega odbora OF, Veliki Repen: Skabar Vera, Col: Guštin Albin, Banovica: sedež OF od 20. do 22. ure, Padriče: Grgič Cvetko št. 72, Gropada: Križmančič Julija št. 40.

* * *

Krajevni odbor OF Nabrežina organizira za člane in simpatizerje dne 12.VIII.1951 enodnevni izlet v Postojno z ogledom Postojnske jame. Odhod z vlakom.

* * *

Vpisovanje za izlet v Zgonik v gostilni, v Saležu pri Miliču Milanu, po domače Garzanov, v Gabrovcu pri Ninčetu, v Sempolaju pri Furlanu, v Križu pri Mariju Svabu, v Koludrovci pri Knezu, motociklisti iz Koludrovce pa naj se vpišejo v gostilni v Zgoniku.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Razbijačevo razvedrilo in trpka pokora

Dvajsetega julija letos so nekateri dnevniki posvetili kar po tri stolpce naslovu o «podivjanem vozaču», ki je dan prej šaril z motornim kolesom po Barieri in povzročil pravcato paniko med mimoidočimi. Ko so nerazsodnega dirkača stražniki končno ukrotili in ga spravili na policijsko stražnico, pa je med zasliševanjem nestrpnež znova planil kvišku ter s stolico v rokah pričel obdelavati policiste. Pri tem se, kajpada, ni ogibal pohištva in je dodobra poškodoval nekaj omar in potolkel nekaj šip.

Neugnanec, 26-letni Anton Sircelj, ki je doma iz neke vasi v bližini Reke in gostuje sedaj v begunskem taborišču, se je moral te dni zaradi vseh teh nerodnosti zagovarjati pred zavezniškim sodiščem. Kakor se je med potekom razprave izkazalo, Sircljeva pustolovščina le ni bila tako razburljiva, kot so takrat pisali časopisi, k čemer so pač največ pripomogli domiselni kronisti.

Sircelj se je bil namreč 19 julija odpravil na delo k nekemu kmetu in bi bil tja brškone tudi prišel, da ga ni spotoma premamila skušnjava in ga zvabila v gostilno. Ker je bilo še zgodaj zjutraj, ko tudi dobrega pivca vino otresе, se je pričel Sircelj junačiti z likerji in podobnimi mešanicami, ki pripravijo človeka kmalu do tega, da pozabi na vsakdanjosti in si zaželi pomembnejših dogodkov: Udariti po hrastovi mizi, na primer, in jo razklati na dvoje, ali pa zdrveti skozi mesto s stokilometrsko brzino... Tako razpoložen se Sircelj, seveda, ni kdo ve kaj pomišljal, ko je zagledal na Barieri osamljeno motorno kolo, ki ga je poleg tega spoznal za last svojega znanca Carmela Juriševiča. Spravil je torej vozilo v pogon in zdrvel po asfaltu. Toda stroj ga brzčas ni hotel ubogati in je nekajkrat umolknil, s čimer je vozač obrnil nase pozornost pešcev in končno tudi policije.

In konec koncev Sircelj tudi upora in nasilja nasproti policijskim organom ni mogel priznati. Vsaj v toliko ne, da bi bil po lastnem nagibu in brez vzroka pričel opletati s stolom okoli sebe. Takoj se je dalo razumeti, da pri tepežkanju tudi zaslišavalci niso bili docela nedolžni in so nemara le nekam preveč neučakano silili v obtoženca.

Kljub temu bo moral Sircelj vendarle nositi posledice svoje nepremišljenosti. Predsednik zavezniškega sodišča mu je naložil odgovornost za pijanost in upor nasproti policijskim uslužbencem ter ga obsodil na šest mesecev zapora.

Obtoženca je zagovarjal odv. V. Bologna.

Prometna nesreča

Včeraj dopoldne okrog 11. ure je doletela težja nesreča 87-letnega Josipa Macarola iz Ul. Bramante 1. Na Trgu Dalmazia ga je namreč podrl ameriški osebni avtomobil, medtem ko je starček prečkal cesto. Pri padcu si je Macarol nevarno poškodoval lobanjo. Nezavestnega so s policijskim avtomobilom prepeljali v splošno bolnico, kjer se bo moral zdraviti okrog mesec dni.

Maratonec s šivalnim strojem pod pazduho

Ko se je včeraj okrog 4 zjutraj 31-letni Franc Sysel vračal domov, je v Ul. Capuano 14 opazil neznanca, ki je silil iz hiše, ne kakor se poštenemu človeku spodobi, marveč kar skozi pritlično okno. Ko je zanimivi neznanec dosegel tla, pa je Sysel opazil, da tiši nekaj pod roko in da namerava s tem «nekaj» izginiti v temo. Skočil je torej za njim, toda begunec je odvrgel zavitek, čim je spoznal, da je zasledovan in tako spretno krmaril okrog oglov, da mu Sysel ni mogel biti kos. Na povratku je pobral odvrženi zavitek ter telefoniral policiji, ki je ugotovila, da je neznani tat nosil s seboj kovinski del šivalnega stroja, ukradenega v stanovanju Giovannija Lencija.

Tatovi in tatiči

Malone vsak dan se kdo pritoži na policiji, da so ga okradli med kopanjem. Kopališča so kajpada najprimernejši prostor za specializirane zmikavte in marsikomu se je že zgodilo to poletje, da se je znašel v samih kopalkah tudi v trenutku, ko se je odločil oditi domov.

Včeraj so okradli v barkovljanskem kopališču 20-letno Ireno Colussi iz Ul. Fonte Oppia 14. Hlač ji resda niso odnesli, zato pa so jo olajšali za zapestno uro in jo oškodovali za čedno vsotico ker je bila ura pozlačena.

Nič pa ni mogoče trditi, kako se je zgodilo z jopičem 44-letnega Stanislava Cimpriča. Jopič je namreč našla policijska patrula včeraj ponoči v Ul. Moreri, kjer ga je nekdo odložil, ker je bil bržkone preširok, da bi ga nosil s seboj. O tatvini skorajda ni mogoče govoriti kajti v suknjiču je bila — čeprav le z majhno vsoto denarja — tudi denarnica in Cimpričevi dokumenti.

Nesreče doma in na cesti

Poldrugoletna Adrijanka Pečar iz Skednja se je včeraj popoldne smukala okrog štedilnika, dosegla posodo vrele kave in jo prevrnila nase. Dekletce se je nevarno opeklo po obrazu, vratu in prsih ter se bo moralo zdraviti 10 do 15 dni.

14-letni Kregar iz Ul. U. Foscolo se je včeraj popoldne odpravil zdoma s kolesom in zavil po Miramarski cesti proti Barkovljam. Nenadno pa se je znašel v nerodnem položaju, ker mu je nasproti privozil nekdo z motornim kolesom in je vse kazalo, da se bosta zaletela drug v drugega. Da bi se izognil nesreči, je Kregar naglo zavil na desno, pri tem pa z vso silo treščil v ustavljen vojaški avtomobil. Dečko se je pošteno pobil po obrazu in obeh rokah, tako da so ga morali takoj prepeljati v bolnico.

V smeteh zabojček v zabojčku orožje

Ko se je 36-letni Mario Cerego predsnočnjim hotel izprazniti smetiščno jamo v bližini svojega stanovanja na Reški cesti 5, je nenadno naletel na kovinski zabojček. V prvem začudenju se je Ceregu bržkone porodila želja, da bi bili v težkem zabojčku stari zlatniki in z dobršnim upanjem je dvignil pokrovček. Toda v zabojčku ni bilo zakladov, marveč avtomatična pištola, ki jo je Cerego brž odnesel na policijo, da bi si ne nakopal morebitnih sitnosti.

LONJER

Nenadna smrt 80-letnega Glavine

V sredo je nenadoma umrl zaradi srčne kapi osemdesetletni Ivan Glavina iz Lonjerja 255. Popoldne si je zaželel ven na polje, na bolj sveži zrak; spremljala sta ga dva njegova sinova. Bili so nekaj časa zunaj, se pogovarjali o marsičem in ogledovali polje. Proti večeru sta se sinova vrnila domov, stari oče pa je hotel ostati še zunaj. Pustila sta ga ne sluteč, da ga ne bosta več videla živega. Ko je bil že pozen mrak, so bili svojci v skrbeh. Pohiteli so na polje in našli starčka pri nekem zidu že mrtvega. Ležal je, kot da bi hotel objeti in poljubiti domačo zemljo, katero je vsa leta svojega dolgega življenja ljubil in skrbno obdelval.

Naj mu bo lahka domača gruda!

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

Odmevi zasedanja Istrskega okrožnega ljudskega odbora

V zvezi s sprostitvijo trgovine in drugimi gospodarskimi in socialnimi ukrepi, ki so stopili v veljavo v Istrskem okrožju v teh dneh, prinaša zadnja številka «Istrskega tednika» uvodnik pod naslovom: Kmet in delavec na novi gospodarski poti», v katerem med drugim piše:

«Temeljna značilnost nove poti v gospodarstvu je, da delovni kolektivi prevzamejo proizvodnjo in upravljanje gospodarskih podjetij v svoje roke. Ne glede na sektor lastništva, bodo industrijska podjetja, kolikor še niso, prešla v upravljanje po delovnih kolektivih, ki jih sestavljajo delavci in nameščenci določenih industrijskih podjetij.

Tudi v kmetijstvu bodo proizvajalci sami odločali o svoji proizvodnji, o prodaji svojih proizvodov kot tudi o nabavi materjala in opreme za svojo proizvodnjo. Splošne kmetijske zadruge, ki obsegajo skoro vse naše kmetijske proizvajalce, bodo v tem pogledu odigrale pomembno vlogo in povezovale drobnega kmečkega proizvajalca, kateremu bodo zagotovile pravično ceno za njegove proizvode kot tudi potrebni material za njegovo delo in proizvodnjo.

V gospodarstvu se mora uveljaviti princip gospodarskega računa, kar pomeni, da bo v nadaljnjem gospodarskem razvoju ostala in se razvijala le tista gospodarska dejavnost oziroma podjetja ali obrat, ki bodo sposobna s svojimi lastnimi dohodki kriti lastne izdatke in doseči potrebne presežke za nadaljnje gospodarsko razvijanje in utrjevanje.

V gospodarskem poslovanju se odpravljajo karte, boni in nakazila kakršnekoli vrste in oblike. Splošno in edino nakazilo za nabavo kateregakoli blaga ali materiala postane denar. Preko dinarja se bo obračunavala plača, plačevalo blago in usluge. Dinar je odselj edino merilo v izmenjavi gospodarskih dobrin, v računu donosnosti ali nedonosnosti posamezne gospodarske panoge, podjetja ali obrata. Za dinar se vse kupuje in za dinar se vse prodaja. Posrednika med dinarjem in blagom ni več.

Nova pot našega gospodarstva zagotavlja tudi neposrednim proizvajalcem udeležbo na delitvi dobička gospodarskih podjetij. Odlok o dobičku in razdelitvi dobička v gospodarskih podjetjih, ki so pod upravo delovnih kolektivov, določa, da del dobička, ki ostane po oddaji prispevka za proračun, uporabi delovni kolektiv podjetja za lastne investicije, za povečanje plač delovnega kolektiva, za nagrade, za rezervni sklad in za povečanje obratnih sredstev podjetja. Ta del dobička mora razdeliti delovni kolektiv podjetja na podlagi knjigovodskih obračunov najmanj vsako četrtletje.

Tudi v zunanji trgovini se priznava proizvajalnim podjetjem in obratom pravica na udeležbi doseženih deviz. S tem se bodo tako kmečki proizvajalci preko svojih kmetijskih zadrug kakor industrijski proizvajalci preko svojih industrijskih podjetji mogli oskrbeti z vsem materialom, ki jim je potreben v njihovi gospodarski in proizvodni delavnosti.

Nova pot gospodarstva zagotavlja vsakemu delovnemu kmetu, industrijskemu delavcu ter drugim delovnim ljudjem tem boljše življenjske pogoje, čim bolj se bo vsak posvetil svojemu delu in dvigal svojo proizvodnjo po količini in vrsti proizvoda».

Dve novi šoli na Koprskem z novim šolskim letom

Z začetkom novega šolskega leta bo začel pouk v dveh novih šolah, in sicer v Vanganelu in v Bertokih.

Prihodnji teden pa se bodo začela obnovitvena dela na 25 šolah na Koprskem in je bil v ta namen odobren kredit 1,500.000 din.

Učenci bodo tako začeli svojo nadaljnjo izobrazbo v lepo preurejenih in prebeljenih prostorih. Posebno pa bodo lahko veseli učenci v Vanganelu in v Bertokih, kjer je bil do sedaj pouk v neprimernih prostorih, ker drugače ni bilo mogoče. Sedaj jih čakata novi šolski poslopji, čakata njihove prednosti in dobre volje do učenja.

KAMPEL - SALARA

Uspehi z gojenjem povrtnin

Delo naših ljudi za izboljšanje pridelkov bo, kot kaže, imelo dobro žetev. Na dveh gospodarskih razstavah smo videli v paviljonih za kmetijstvo na grafikonih primerjevalne tabele, kaj se pri nas bolj izplača saditi in sejati. Lani v jeseni smo se odločili, da bomo posejali nekaj manj površine s pšenico in drugimi žitaricami ter tako dobljene površine zasejali in posadili s povrtninami. V vsem območju našega krajevnega ljudskega odbora je bilo zgrajenih 75 toplih gred za vzgajanje sadik raznih vrst zelenjave. Tako smo sami vzgojili toliko paradižnikovih sadik, da smo nasadili 81 ha površin s paradižnikom in to samo kmetje nezadružniki. Lani je bilo s paradižnikom nasajenih le okoli 40 ha.

Kmečka delovna zadruga je do sedaj prejela za paradižnike okoli 400.000 din, kar bo vplivalo, da bodo člani dobili za delovni dan več kot lani.

Precej dela je bilo napravljenega za olepšanje vasi Manžan. Ob glavni cesti, ki pelje skozi vas, so bile porušene štiri stare hiše, in razširjena pot, da je sedaj vas dobila vse drugačno zunanje lice. Tujec dobi prijeten vtis, ko vidi, da se je cesta razširila in so izginile stare hiše, ki so kvarile vso vas. Popravljen in preurejen je bil tudi sedež SIAU.

Tudi v ostalem smo zadovoljni, ker kaže letina kar dobro. Debjak bo polno, saj se že sedaj upogibljejo veje na nekaterih drevesih pod njihovo težo.

Trgovina na bazi novih cen

Ob včeraj so začele trgovine z živili prodajati na bazi novih cen. Opaziti je bilo, da posamezniki, v bojazni, da bi blaga primanjkovalo, kupujejo večje količine sladkorja, masti in olja, in da si delajo zaloge. Ob tem opozarja Svet za trgovino okrajnega ljudskega odbora v Kopru vse prebivalstvo, da ni potrebno kupovati karkoli v večjih količinah, ker blaga ne bo primanjkovalo in bodo zasigurane dovoljne količine vseh vrst blaga, ter bo izbira z vsakim dnem večja.

Z novim načinom trgovine so omogočene pošiljke vseh vrst blaga v Jugoslavijo, razen masti, olja, sladkorja in moke. Za ta živila se ne bodo izdajala nikaka dovoljenja za izvoz, medtem ko za vsa ostala živila in predmete ni potrebno nikakršno dovoljenje za prenos preko meje.

Danes je bil dokončan inventar po trgovinah in je začela svobodna prodaja tekstilnih proizvodov in čevljev.

Zadovoljstvo pučarskih zadružnikov

Letošnje ugodno vreme bo pučarskim zadružnikom pripomoglo, da bodo dobili iz zemlje, ki so jo nanovo preorali in spremenili puste gmajne in pašnike v njive, dobre pridelke. Te dni so omatili oves, ki so ga posejali tam, kjer je lani še raslo brinje in nizko hrastovo grmičevje. Namlatili so okoli 70 stotov zrna. Sedaj kopljejo krompir, ki bo tudi dal že srednji pridelek. Pšenice so do sedaj namlatili 300 stotov, ječmena pa okoli 30 stotov. Mlatev pa še ni končana in se nadaljuje.

Zelo veliko so nakosili sena na bivših koprskih solinah. Lani so nakosili na solinah le okoli 60 stotov krme, letos pa so ga že do sedaj spravili v velikanske kope nad 300 stotov. V eno samo kopo ga vložijo za okoli 25 stotov, v zasilno štirioglato lopo pa okoli 160 stotov.

Posebno dobro se jim je obnesel tudi fižol rakljičar v dolini Rokave, ki je dosegel višino nad dva in pol metra. Pridelek tega bo prvovrsten.

Z GORIŠKEGA

SEJA POKRAJINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Odobrili so doklado Scelba občinskim nameščencem

Predvčerajšnjim se je na prefekturi sestal pod predsedstvom prefekta dr. Palamare pokrajinski upravni odbor. Na tej seji je sprejel sledeče sklepe:

Pokrajinska uprava: počitnice nestalnemu osebju pokrajinske umobolnice.

Občina Gorica: Doklada Scelba občinskim nameščencem; prispevek Italijanskemu rdečemu križu za zdravniško pomoč otrokom podvrženim jetiki; prispevek Zelenemu križu; oddaja v nejem goriškega grada; poroštvo za posojilo 11.700.000 za ustanovo «Case popolari»; nakup zemljišča Levenzov in razširitev Ulice Parcar; zvišanje poslopja zavoda «Oddone Lenassi»; predujem davčnemu izterjevalcu Arturu Manzoniju; spremembe potrošniškega davka na blago proste cone za drugo polletje 1951; potrošniški davek na blago izven postavke za leto 1952; potrošniški davek na blago «ad valorem» za drugo polletje 1951; prodaja zemljišča družbi Telve; prevzem poslovanja uradą za reklame in javne lepake; prispevke OMNI za razširitev doma matere in otroka; odobritev načrta za nadaljevanje gradnje strokovne šole; delovna nagrada tehničnemu uradniku arhitektu Lopelu Leopoldu.

Občina Steverjan: takse na napisne deske.

Občina Krmin: plača tajnici ločenega oddelka tajništva srednje šole; popravek namestitvenega pravilnika in namestitev novega občinskega uradnika - odloženo; sprejetje priziva proti odvzemu trgovske obrtnice, ki sta ga vložila Viktor Vladimir in Pelucchetti Ivan.

Občina Gradiška: prispevek ustanovi Maccari.

Občina Skocjan: gradnja osnovne šole v Beljanu; prodaja občinskih zemljišč raznim - odloženo.

Občna Turjak: prodaja občinskega zemljišča Bergamascu Valeriju; prodaja občinskega zemljišča Viktoriji Anastasio.

Občina Starancan: potrošniški davek za drugo šestmesečje 1951; plača oskrbniku pokopališča.

Občina Ronke: potrošniški davek za drugo šestmesečje 1951; prispevek razstavi; prispevek za radio v šoli.

Občina Tržič: priziv družbe Verzchi Unica proti zavrnitvi trgovske obrtnice; prispevek za drugo razstavo rokodelskih izdelkov - odloženo; nagradno nakazilo Tonzar Marceli in Frigerio vd. De Pase Mariji; priziv Moro Marije in Bacco proti zavrnitvi trg. obrtnice - zavrnjen.

Občina Foljan: potrošniški davek na blago ad valorem za drugo šestmesečje 1951.

Občina Fara: gradnja otroškega vrtca in posojilo z blagajno DDPP za 12 milijonov.

Seja pokrajinskega sveta na gradu v torek 7. avgusta

Na svoji zadnji seji, kateri je predsedoval odv. Culot, se je pokrajinski odbor najprej oddolžil spominu pokojnega nadškofa Margottija. Nato je določil, da bo prihodnja seja pokrajinskega sveta prihodnji torek 7. avgusta. Odobrili so popravilo pokrajinskih cest, nabavo sejalnega stroja za pokrajinsko umobolnico in razpravljali o raznih vprašanjih, ki se tičejo notranje uprave. Potem ko so izčrpali dnevni red, so se pomudili pri sestavi dnevnega reda za prihodnjo sejo pokrajinskega sveta.

Dnevni red je sledeči: čitanje in odobritev zapisnika prejšnje seje: nabava drv za zalogo pokrajinskih zavodov (odobritev sklepa, ki ga je sprejel odbor); posojilo z blagajno DDPP v znesku 49.331.770 lir za dopolnilo pokrajinskega obračuna leta 1949; povišek državnega prispevka za dopolnitev pasive v obračunu 1950. leta; dovoljenje občinskim podjetjem za vzpostavitev nove električne kabine v palači Attimis (Pokrajinski muzej); popravilo

Kmalu bo odplula iz Trsta ladja istega tipa kot "Australia" - "Oceania"

Zakaj molči tisk, zakaj ni banketov in svečanosti?

«Oceania» je popolnoma enaka svoji predhodnici, zgrajena prav tako za «Tržaški Lloyd» in bo odšla, kot je že ona, v Genovo Vendar ni njene dogotovitve tisk niti dostojno zabeležil, kaj še, da bi napravili take svečanosti, kot so jih za «Australio»

Pred štirimi meseci smo bili priče velikega hrupa in mnogih slavnosti, ki so se vrstile druga za drugo. Takrat je bila dogotovljena lepa ladja «Avstralija». Ni brezpomembno, da se sedaj spomnimo na ves takratni slavnostni obred, ker je prav v teh dneh končana njena sestra «Oceania», ki je tudi že srečno končala svojo prvo poskušno vožnjo.

Poborniki slavnosti so bili takrat demokristjanski krogi, saj so vse skupaj začeli v svojem listu «Giornale di Trieste», ki je že 25. marca prinesel sliko ladje in to na 3 kolone na prvi strani. Potem so pa sledili razni obiski vseh mogočih ljudi, med katerimi so postavili na prvo mesto, vsaj po reklami, italijanskega podtajnika trgovske mornarice on. Tombronija. Ta si je ogledal ladjo, ladjedelnico, govoril svečane vzvišene besede, za katere so Italijani sploh mojstri in ki nekako spadajo k takim prilikam.

Potem si je vse prebivalstvo ogledalo novo mojstrovino tržaških delavskih rok. Povabili so tudi vse mestne veličine od «prefekta», kot tako ganljivo piše «Giornale», pa tudi do našega župana. Seveda so bile navzoče tudi zavezniške oblasti.

Vse skupaj se je končalo s svečano predajo ladje Genovi. Tudi to so uredili na moč slavnostno. Župan sam je spremljal ladjo, za prisotne novinarje naših lokalnih šovinističnih listov so uredili posebno telegrafsko službo in so oddajali vesti direktno s krova na potovanju.

Vse skupaj so spremljali številni članki v tisku pod dvema, trema pa tudi štiri in več kolonskimi naslovi. Lastnosti zgrajene ladje so povzdigovali v nebo in res ladji ni bilo kaj oporekati. Tržaški delavci in inženirji poznajo svoj posel zelo dobro, mnogo bolje kot oni z druge strani polotoka in so bile ladje istega tipa v Trstu še vedno mnogo bolje in prej zgrajene kot v «madrepatriji».

«Oceania» je srečno prestala poskusno vožnjo. Prav tako velika je kot njena predhodnica «Avstralija», tudi ona odriva 13.000 ton, tudi ona je proizvod truda istih inženirjev in istih delavcev. Ne samo to, istega tipa je, in prav tako visoko kvalitetna, izgrajena na račun iste družbe — Tržaškega Lloyda in za ista finančna sredstva. Vendar kako različen je odnos tukajšnjih oblasti in tukajšnjega šovinističnega tiska do nje. Medtem ko so njeni sestri prirejali slavnostne bankete, o novi ladji ne napišejo niti črke, kje da bi ji posvetili dolžno pažnjo.

Mar ni tudi ona namenjena v Genovo, v italijansko pristanišče? Zakaj tudi tokrat, ob enaki priliki, ne dvigajo hrupa, ne pokličejo vseh mogočih oblasti in končno: Zakaj tudi tokrat ne bo odpeljal še te ladje v italijansko pristanišče naš italianissimo gospod župan?

Zelo verjetno bo odplula ladja v soboto na prvo in poslednjo vožnjo iz Trsta in bo 15. t. m. nastopila svojo redno službo v genovskem pristanišču.

Vse to pa bo prešlo nepopazno, brez trokolonskih naslovov, in brez napitnic, ker delata že dve ladji «Saturnia» in «Vulcania», ki so ju med časom dokončno ugrabili Trstu preveč sivih las našim nadvse patriotičnim uradnim krogom in si nočejo nakopati za to, ki jo kradejo prav sedaj, novih sivih las.

Ne pozabimo finančnega vprašanja. «Avstralija» je bila zgrajena iz treh tretjin: prispevka italijanske vlade v smislu določil mirovne pogodbe, prispevka družbe in Marshallove pomoči za Trst. Prav tako so tudi finansirali novo ladjo.

Trst je bil in bo ostal pristaniško mesto. Ni pa pristanišča brez dovoljnega števila ladij in brez prepotrebnih ladijskih prog. Medtem, ko se vsa brodovja na svetu krepe, ko rastejo cene ladjevja, ko delajo s polno zmogljivostjo ladjedelnice vsega sveta, vozijo iz Trsta to, kar so zgradili na njegov račun v pristanišče, ki ima s Trstom samo konkurenčne odnose. Obenem pa se mnogo govori o zaposlenosti v naših ladjedelnicah in o nevarnosti, da bodo ostale brez posla.

To so sadovi šovinistične politike, to so vzvišeni italijanski «darovi» našemu mestu.

Sedaj bo odplula iz Trsta «Oceania» a v ladjedelnicah že končujejo tudi tretjo ladjo istega tipa «Neptunio». Tudi njo bo doletela ista usoda.

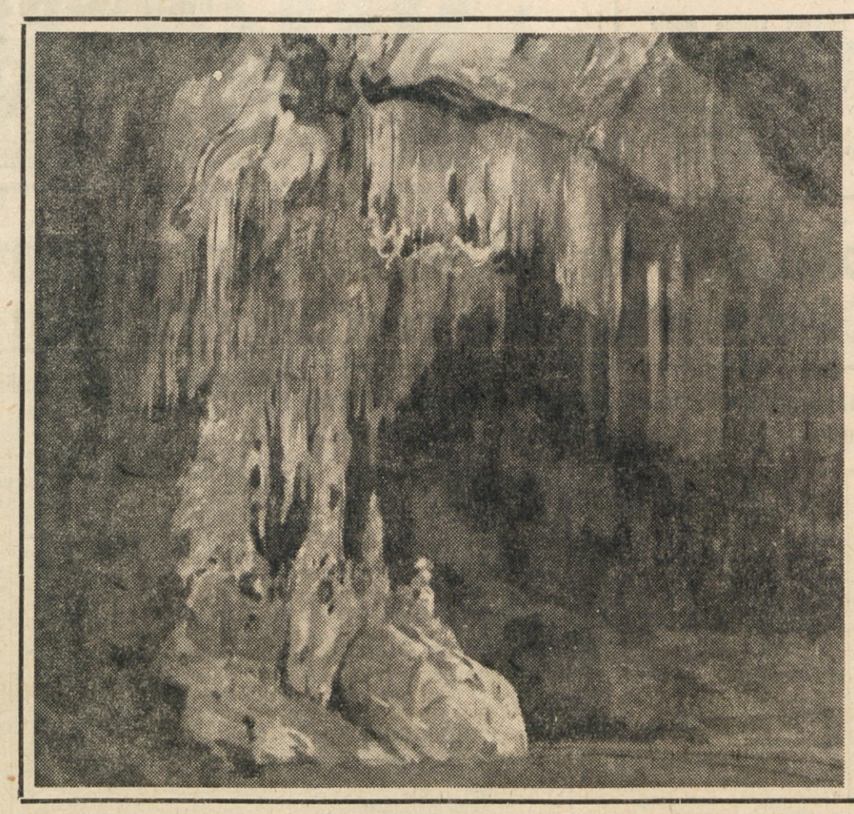

Stoletja je že poznana «Postojnska jama» kot ena izmed najlepših na svetu; Pa saj tudi zasluži to priznanje; Snežno beli kapniki, ki vise s stropa kot dragocene zavese iz čipki, velike podzemeljske dvorane, grički in podobe iz kamna jo krase. Milijone let se je trudila voda, da je ustvarila to naravno čudo.

Pravijo, da bi obiskovalec porabil dva dni, če bi hotel prehoditi vse dolge hodnike, dvorane in ostale podzemske prostore. Če pa ne bi šel z izkušenim vodnikom, bi se gotovo izgubil v črni temi.

Pod zemljo vlada večna tema in mraz. Zdi se kot, da ne bi bilo pogojev za življenje. Vendar živi tudi tu posebne vrste žival — človeška ribica ji pravijo. To ime je menda dobila po barvi kože, ki je podobna človeški.

Pobijanje bolezni krompirja

Pri gojenju krompirja zavzame, takoj po pobiranju, zatiranje bolezni največ dela

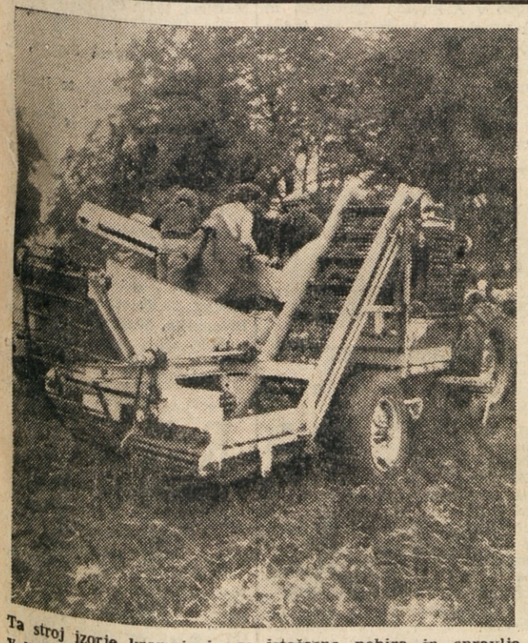

Ta stroj izorje krompir in ga istočasno pobira in spravlja v vreče. Zaenkrat še ne more razlikovati krompirja od kamnov. Zato morajo delavci preprečiti, da ne bi metal v vreče razen krompirja nepotrebnih smeti

Malokateri pridelek je za prehrano angleškega prebivalstva važnejši kot krompir. Zato predstavlja krompir desetino vsega pridelka Anglije. Kmetovalci se zanj zelo zanimajo zaradi obilnegaploda, ki ga lahko daje in zaradi velikega dela, ki ga zahteva njegovo sajenje in spravilo. Potrošniki pa dobro vedo, da jih krompir često rešuje lakote in da vsebuje bolj kot katera koli druga hrana veliko škroba. Tretja, toda bolj žalostna krompirjeva odlika je ta, da se krompirja bolj kot katerega koli drugega ploda prime bolezen.

V Angliji so sedaj zasadili s krompirjem površino približno enega milijona juter (jutro ima 4.460 arov). Med vojno in po njej so v Angliji igrali odločilno vlogo tehnična izkustva, ki preprečuje krompirjeve bolezni in zmanjšuje delo, ko ga sadijo in pobirajo ter gnojenje, ki povečuje pridelek. Tako se ni le podvojila s krompirjem zasajena površina, marveč se je leta 1948 v Angliji tudi povečal povprečni donos s sedem in pol tonami pri njivi za nad pol tone krompirja.

Semenski krompir gojijo na področjih, kjer je podnebje za mnoge bolezenske klice neugodno. Zato je škotski in irski semenski krompir zelo odporen proti boleznim in obenem zelo rodoviten. Povpraševanje po tem semenskem krompirju je v Angliji in tudi v prekomorskih deželah tako veliko, da so mu v zadnjem času le z velikimi težavami ugodili. Sedaj gojijo semenski krompir deloma tudi v severni Angliji, v Devonu in Walesu. Izkušeni kmetijski strokovnjaki in poznavalci semenskega krompirja visoko cenijo odlike škotskega krompirja, ki ga sedaj nadzoruje škotski kmetijski urad, da lahko izda uradna potrdila, s katerimi jamči za njegovo kakovost in neokuženost. V ta namen izdajajo različna uradna potrdila, ki se razlikujejo po stopnji plemenitosti tega semenskega krompirja. Na podoben način ravnajo z njim merodajni kmetijski uradi v Angliji, Walesu in severni Irski.

V zadnjih letih je stopila severna Irska v ospredje kot pridelovalka semenskega krompirja in kot dežela, ki ga izvaža. Posebni strokovnjaki kmetijskih ministrstev nadzorujejo semenski krompir in na kraju samem zapečatijo vreče, v katere ga pobirajo.

Od celokupne površine 185 tisoč juter, na katerih so sadili glavne vrste semenskega krompirja, gojijo na 178.597 njivah, ki predstavljajo 96 odstotkov celokupne površine, semenskega krompirja, ki ni podvržen črnim garjam in drugim rastlinskim izrastkom.

V severni Irski se je od leta 1938 do leta 1949 zelo povečala površina, na kateri sadijo vrste semenskega krompirja, ki so odporne proti boleznim.

Pri gojenju krompirja zavzame takoj po pobijanju bolezni drugo mesto delo, ki ga imajo z njim kmetovalci, ko ga sadijo in spravljajo. To daje kmetu desetkrat več dela kot druga poljska opravila. Dandanes imajo sicer že stroje, s katerimi sadijo krompir ravno tako dobro kot z roko, razmak med posameznimi rastlinami pa je pri tem celo boljši. Ti stroji zmanjšujejo delo na eno četrtino.

Se več dela prihrani stroj, ki istočasno izkoplje in spravlja krompir v vreče. Zaenkrat pa ima ta stroj še ta nedostatek, da pobira s krompirjem tudi kamenje, ki ga morajo z rokami odstraniti.

Na kmetijah, kjer se poslužujejo vseh sodobnih strojev so vsekakor danes zmanjšali delo, ki ga imajo s krompirjem, vsaj na eno četrtino. Stroji, zaščita pred boleznimi in pravilno gnojenje so znatno povečali krompirjev pridelek. Pričakujejo, da bodo že prihodnje leto izpopolnili tudi stroj za kopanje in spravljanje krompirja. Sedaj so tudi na tem, da izboljšajo shranjenje krompirja.

Stroji prihranijo kmetovalcem tri četrtine dela, ki ga imajo s sajenjem in pobiranjem krompirja. Na sliki vidimo stroj, ki orje naenkrat do tri brazde in obenem sadi krompir ravno tako dobro kot bi ga sadili z roko z razliko, da so razmaki zasajenega krompirja bolj enakomerni

Dežela, do katere lahko pridemo skoraj samo z letali

O IRANU GOVORI DANES VES SVET

«Isfahan» - mesto iz gline, kjer pa imajo tudi največji trg na svetu in čudovite mošeje iz majolike - Širaš - mesto cvetočih vrtnic in vrtov, izredna ljubezen do pesnikov, katerim so zgradili prekrasne grobnice

Iran je dežela, o kateri govori danes ves svet. Do moderne dobe, ko avioni vežejo najoddaljenejše in nepristopne kraje sveta, preko puščav in oceanov, je bilo potovanje po Perziji skoraj nemogoče, ali pa zvezano z nepremostljivimi težavami. Zato so ostale te pravljične dežele s svojimi čudeži, umetninami in spomini zakrite ostalemu svetu.

Švicarska pisateljica Lily Abegg prelepo opisuje v svojih zanimivih potopisih «Reisen in Iran» (Potovanje po Iranu) iranska mesta, ki so videla prastaro kulturo azijskih narodov. Tako govori med drugim o Isfahanu, prvem svetem mestu in prestolnici Irana, ki je bil pred 2000 leti središče umetnosti, obrti in trgovine. Zgodovina pa ga omenja še veliko prej pod imenom «Gaba». Isfahanu so vladali Arabci, Seldžuki, Mongoli in različni poglavarji manjših plemen in je videl v letu 1388, po Tamerlanu, usmrtitev vsega svojega prebivalstva. Sto let pozneje se je zopet dvignil. V zadnjih 200 letih, ko je Teheran v letu 1774 postal prestolnica, je zopet propadel. Danes šteje 200.000 prebivalcev.

Zračna pot iz Teherana v Isfahan vodi nad puščavo, kamor nista mogli prodreti ne fauna na flora. Sam pesek, iz katerega je veter oblikil gričke in kotanje. In ob robu tega pešče. nega morja je mesto Isfahan, kot velika zelena oaza, obdana z golimi hribi. Hiše imajo plitve strehe, zidovi so svetlorumeno pobarvani, medtem ko je notranjost svetlomodra. Splošno prevladujejo nežne barve. Zanimivo je, da v Perziji zidajo hiše, oziroma koče, iz ilovice, (bivajo poredko tudi še v votlinah), deloma tudi iz žgane in nežgane opeke. V vseh perzijskih mestih se opaža tu pa tam učrte zidove, ker nežgana opeka na soncu razpoka, nakar jo dež zmečka. V Perziji so stavbarili s kamnom le v zelo starih časih. Mesto ima največji trg na svetu, ki je pravokotne oblike in meri 150 x 512 m. Na enem koncu je velika mošeja Mesjid Šah, ki ima zunanje in notranje stene pokrite z majoliko in z mozaikom ter preprogami isto iz majolik. Izredna harmonija barv in celota mojstrsko dekorativnih motivov. Tu je uporaba majolike uspešno arhitektonsko sredstvo. Majolika krije cele stene, ogromne kupole, hodnike, dvorane in dvorišča. Se lepša je mošeja šejka Lutfallaha, ki ima zlatorumeno kupolo in presega prejšnjo po skladnosti barv in risb. Še več drugih (pravijo 80) znamenitosti ima Isfahan, med temi tuči kraljeva palača, sloneča na stebrih ob velikem trgu, imenovana Ali Guapu, nato zgodovinske slike, zelo lepa islamska teološka šola in «zibajoči se minareti». Zanimiv je tudi isfahanski bazar, ki leži ob velikem trgu, kjer prodajajo domače in tuje izdelke. Poleg obrtnikov in trgovcev so tudi umetniki, ki se ponašajo s finimi izdelki iz srebra, zlata in ostalih kovin. Prav tako so naprodaj vezenine in svilene preproge okrašene z zlatimi in srebrnimi nitmi. Na tkanine radi slikajo motive in scene iz iranskih junaških pripovedk. Zanimivo je, da je v tem bazarju veliko uslužbencev — otrok, kar pa nehote spominja na nizko socialno stopnjo te dežele. Kdo si pač misli, ko stopi na dragoceno perzijsko preprogo, da so jo vezle otroške roke. Bledi in revni so ti otroci, ki po navadi shirajo predno dorastejo. V Perziji so mnenja, da bi bilo vezenje preprog drugače predrago.

Tujec ima vtis, da se nihče ne briga za gospodarski in socialni napredek. Tako v Iranu še vedno obstajajo poroke med otroci. Žene se zgodaj postarajo, saj so rodile po 20 otrok, od katerih so pa le 3 ali 4 ostali pri življenju. Sicer so ti zakoni prepovedani, se pa še vedno ponavljajo, celo v Teheranu. Oblasti, ki so precej brezbrižne, se dajo prevarati s popravljanjem rojstnih letnic. Očitno so stari običaji močnejši kot pamet.

Na južni strani, en dan vožnje z avtomobilom oddaljen od Isfahana leži mesto Širaš, svetovno znano zaradi izredno lepih vrtnic. Vrtnice cveto vse leto, celo v decembru, v čudovitih vrtovih, ki so večinoma obdani z visokim obzidjem in leže v obliki teras, čez katere curljajo potočki. Ti polnijo bazene, ki so obrobljeni z majolikami. Zato Širaš nosi tudi ime «Mesto visečih vrtov». Vrtnice so tuči glavni motiv pri dekoraciji tako na majolikah, rdeče z zelenimi listi na belem ozadju, kot na tkaninah in miniaturah. Iz cvetnih listov vrtnic pridobivajo tudi dragoceno rožno olje. Poleg vrtnic uspevajo tudi narcise, ki zavzemajo spomladi obsežna polja. Veliko nege, kakor naši vrtnarji nežnim orhidejam, posvečajo Iranci drevesom, ki so tu dragocena. Imajo med drugimi posebno vrsto cipres podobnih zaprtemu dežniku.

Širaš ima manj uradnih spomenikov kot Isfahan, je pa zato zanimiv njegov starinski življenjski slog. Leži 1500 m visoko: suho podnebje ni neprijetno. Ima približno 120 tisoč prebivalcev, brez tovarn in železnic, komaj zadostne cestne zveze, vendar je najmodernejše iransko mesto. Ima kanalizacijo in široke asfaltirane ceste. Tudi v tem mestu je bazar, ki ga je v 18. stoletju sezidal Karim kan, ki je od tu vladal svoji deželi. Širaški bazar ima ogromno izbiro najrazličnejšega blaga. Največ je tu opreme za gašgai-nomade. Njihove žene nimajo zagrnjenih obrazov, kot vse ostale, nosijo pa na glavi turban. Na sebi imajo po več kril, s katerimi pokažejo, koliko so premožne. Krila so podobna krinolinam v času rokokoja.

Se neko posebnost imajo prebivalci Siraša: izredno ljubezen do svojih pesnikov. Grade jim veličastne grobnice, kakršne imajo drugod kralji. Med skupino cipres in borov se blesti zelena kupola počivajoča na vitkih stebrih, pod njo počiva pesnik Saadi. Na zidovih in na marmornatih ploščah so vklesani njegovi verzi. Isto tako ima med cvetjem in z drevesi obrastel dvorec znameniti Hafir. Ob luninem svitu pridejo k tem grobovom pesnikov prebivalci Siraša in tu recitirajo njihove pesmi.

Nekako dve uri proti severovzhodu od Siraša leži Perzepolis, to so mogočne razvaline nekdanje prestolnice. Na zidovih so še vidni reliefi, ostalo je še stopnišče in orjaški stebri. V bližini so ohranjene kamenite grobnice kraljev Ahemenidov iz 550-350 pred n. št. Grobovi so vsekani v živo skalo — večni spomeniki, po trdnosti enaki faraonskim piramidam. Tu ležijo Darij I. in II. ter Kserkses. Tu je tudi več reliefov, eden predstavlja premaganega in ujetega rimskega cesarja Valeriana, ki ga peljejo pred kralja Sassanidov, Sapurja.

Skozi Teheran pelje transiranska železnica, ki veže Bandaršah ob Kaspijskem morju z Bandaržapurjem ob Perzijskem zalivu. Dograjena je bila in začela obratovati 1938. leta ter je dolga 1400 km. Njena pot gre preko 3000 mostov in v gorovju Zagros skozi 186 predorov.

V južni Perziji so med zadnjo vojno od transiranske železniške proge Angleži zgradili novo vejo iz Ahvača v Abadan, kjer so ogromne čistilnice petroleja. Abadan je nekako «glavno mesto» južnoperzijskega polja petrolejskih vrelcev. «Anglo - Iranska petrolejska družba» ima tu svoja letala in letališča, urad za informacije, moderne restavracije, enonadstropne hiše, naselbine, bolnico, športni klub, šole, kino itd. Vse to je ustvarila v približno 30 letih na mestu, kjer se je prej širila puščava. Abadan ima sedaj 150.000 prebivalcev, 30.000 delavcev in 7000 nameščencev. Neštete cevi v zemlji in po zemlji zalagajo njegove mogočne čistilnice in iz teh vodijo zopet druge v trebuhe parnikov. V letu 1950 so tu izčrpali 31 milijonov ton petroleja, od teh so čistilnice v Abačanu predelale 20 milijonov ton in 5 milijonov ton izvozile kot surov petrolej, z ostalim pa založile manjše čistilnice v Perziji.

Najstarejši petrolejski vrelec, ki ga je prvi našel Anglež d'Arcy 1908, je center petrolejskih polj in nosi častitljivo ime «Mesjid i Sulaiman». To je Salomonova «mošeja». Tako se imenuje v bližini ležeča razvalina starega Ognjenega templja Parsov, v katerem je gorel večni ogenj, ki ga je zalagalo olje brizgajoče iz tal. Tedaj pač niso vedeli, da lahko ta «božanski» sok služi tudi v druge namene. Se danes oznanjajo ogromni plameni «Salomonovo mošejo». To so plini, ki izgorevajo pri predelovanju petrolejskih proizvodov.

Iran, stara zgodovinska dežela, ki so jo prehodili Aheminidi in pozneje Aleksander, dežela nomadov Bakthiarov, ki so imeli tu pašuške in od katerih so danes delno zaposleni v čistilnicah.

Lepa bluza, lepe hlačke in še lepši dan...

Obstaja še vedno nevarnost pred vojnimi plini?

V prvi svetovni vojni so strupeni plini bili tisto novo orožje, ki je povzročilo verjetno večje presenečenje, kakor atomska bomba ob koncu druge svetovne vojne. Napačno bi bilo misliti, da za časa druge svetovne vojne niso računali z vojnimi plini in da je njih raziskovanje in iskanje novih vojnih plinov počivalo. Najbolje zanikajo takšne misli nemške priprave na uporabo plinov, ki so se razkrile ob koncu vojne.

Nemci so pripravili na tisoče ton strupenih plinov in z njimi napolnili milijone topovskih nabojev, min in letalskih bomb. Čeprav so bile zaveznikom nemške priprave za plinsko vojno poznane, so vendar osupnili, ko so v premagani Nemčiji na lastne oči spoznali obseg nemških plinskih zalog. Po vsej Nemčiji so bila porazdeljena skrbno zavarovana skladišča vojnih plinov. Večino teh skladišč so tako skrbno prikrili, da so ostala nepoškodovana kljub grozanskemu zavezniškemu bombardiranju. Nad skladišči so se košatili obširni gozdovi. Ameriški vojaški strokovnjaki, ki so po koncu vojne pregledali vsa skladišča vojnih plinov, izražajo v svojih poročilih presenečenje in strah zaradi ogromnih nemških priprav na plinsko vojno. V skladiščih vojnih plinov je veljal poseben red.

V skladiščih so našli doslej nepoznane pline. Nekateri med njimi so petdesetkrat bolj nevarni kot doslej poznani vojni plini. Zavezniki niso vedeli, da so imeli Nemci v rokah tako strašno orožje. Najhujša med nemškimi vojnimi plini je bila skupina plinov imenovana trilon, ki obsega predvsem pline tabun, sarin in sonan. Sonan je tako strupen, da ga Nemci do konca vojne niso mogli pridobivati v tovarnah v večjih množinah, ker je povzročil huda zastrupljenja že pri strokovnjakih, ki so ga odkrili. Prav tako niso uspeli najti zanesljive zaščite in obrambe

Pravijo, da so Nemci izdelali čez 2000 novih vojnih plinov in strupov, predno so našli trilone. Začeli so jih izdelovati že l. 1940. Tovarna, kjer so jih izdelovali, je obsegala zemljišče 100 hektarov. Triloni ne poškodujejo le pljuča ,temveč delujejo na ves človeški organizem. Pare trilonov prodrejo v človekovo telo z vdihovanjem, pa tudi skozi kožo in oči. Človeka ubije že 0,15 g trilona, ki prodre v organizem.

Takšne so bile priprave, ki so jih podvzeli Nemci. Seveda pa tudi zavezniki niso čakali prekrižanih rok. Takoj po italijanski avanturi v Abesiniji, kjer so uporabili vojne pline, so se Angleži in Francozi posvetili raziskovanju vojnih plinov in se trudili, da najdejo nove. Za nekatere, ki so jih izdelali, vemo, da pred njimi ne varuje človeka nobena doslej znana plinska maska. To so predvsem železni pentakarbonil, arzenov vodik, fosgenoksim in vrsta vojnih plinov, ki vsebujejo fluor, ki je zelo podoben kloru, vendar mnogo bolj strupen. Način delovanja na človekov organizem je zelo različen: nekateri uničujejo živčevje, drugi zopet razkrajajo kri, nekateri pa povzročajo po koži grozanske rane.

Četudi o Sovjetski zvezi ni podatkov o njihovih raziskovanjih in uspehih na področju vojnih plinov, vemo, da je bila že pred začetkom druge svetovne vojne ZSSR pripravljena na kemično in plinsko vojno. Ko so Nemci trikrat uporabili v zelo majhnem obsegu vojne pline na vzhodnem bojišču, jim je Sovjetska zveza zapretila, da bo tudi ona uporabila pline. Po tej sovjetski grožnji so prenehala nemška izzivanja z vojnimi plini — prav gotovo ne brez zadostnega razloga. Zanesljiva je tudi sodba, da nobena država — torej tuči ZSSR ne — ne opušča raziskovanj vojnih plinov, saj bi se ji to lahko hudo maščevalo. Najvažnejša je pa resnica, da so nemško tovarno trilonov dobili popolnoma nepoškodovano v svoje roke sovjeti. Tovarno so razstavili in jo prenesli v ZSSR. S seboj so odpeljali celo ravnatelja tovarne, ki je znan nemški strokovnjak za vojne pline in strupe.

Tudi Američani niso opuščali raziskovanj vojnih plinov. Pred vojno že so izdelali nekaj novih plinov, ki sicer ne umore človeka, zato pa sovražne vojske zelo hitro onesposobijo za borbo. «Atomska doba» je v zadnjem času močno vplivala na proizvodnjo strupenih plinov. Ni je zavrla, kakor bi morebiti kdo mislil, temveč jo je izpopolnila. Kakor vemo iz sestavkov o atomski energiji, lahko postane vsaka kemična snov, ki jo izpostavijo obstreljevanju z uranovimi neutroni, radioaktivna. To se pravi, da izžareva smrtonosne radijeve žarke, ki so človeku pogostokrat bolj nevarni kot strupeni plini. Američani so izdelali vojne pline, ki so radioaktivni. Če že protiplinska obramba prepreči strupeno delovanje plinov, ne more uničiti usodnih radijevih žarkov. Strokovnjaki za izdelovanje atomskih bomb so predlagali, naj bi uporabili radioaktivne pline in prah, ki ostaja pri proizvodnji atomskih bomb, kot vojne strupe. To orožje bi bilo tako strahotno, da ga še svet ni doživel, saj ena sama kaplja tega strupa lahko uniči vse življenje na površini 2 kv. km.

ŠOLSTVO NA PRIMORSKEM v času narodnoosvobodilne borbe

Prinašamo članek, ki je izšel v reviji «Sodobna pedagogika» in ki bo gotovo marsikaterega izmed naših čitateljev zanimal. Mogoče bo tudi ta ali oni, ki se stvari, o katerih govori članek, spominja, še sam kaj napisal.

Precej daleč so časovno dogodki iz naročnoosvobodilne vojne, vendar ne tako daleč, da bi se danes ne spominjali več uspehov, neuspehov in težav iz te dobe. Svetlo stran zgodovine bojev za osvoboditev Slovencev predstavlja naše Slovensko Primorje, ko je po 23 letih ponovno oživela borba proti zatiralcu. V tem boju ne stoji na začnjem mestu ogromna samoiniciativa ljudstva, poživotvorjanje in junaštvo učiteljstva, posebno nekvalificiranega, pri snovanju slovenskega šolstva na Primorskem v času najsrditejših bojev od leta 1943 do osvoboditve. Sola na Primorskem je sad naše borbe, šola se je v to borbo vključila in povezala z ostalimi borci za našo svobodo.

Organiziranje osnovnega šolstva po razpadu Italije do osvoboditve delimo lahko v dve dobi: prva doba bi bila v času od razpada Italije do konca šolskega leta 1943-44, druga doba pa obsega čas od pričetka šolskega leta 1944-45 do osvoboditve. Vmesna doba zajema čas šolskih počitnic in reorganizacijo vsega šolskega dela posebno v zvezi z združevanjem okrožij v večje enote.

Za bolje razumevanje nadaljnjih izvajanj podajam takratno politično razdelitev Primorske Slovenije (kakor je bil takratni naziv tega ozemlja). Primorska Slovenija je bila teritorialno razdeljena na 13 okrožij, in sicer: Beneško, Briško, Tolminsko, Goriško, Vipavsko, Kraško, Kanalsko, Baško, Idrijsko, Istrsko (Slovenska Istra), Brkinsko, Pivško in Tržaško okrožje.

Že 22. oktobra 1943 je Narodnoosvobodilni svet (NOS) za Primorsko Slovenijo izdal prvo okrožnico NOO, ki je bila podpisana od referenta za prosveto in propagando tov. Franceta Bevka. V tej okrožnici poziva okrožne NOO v Primorski Sloveniji, naj v posameznih vaseh prično odpirati šole in naj poiščejo za pouk primerne učitelje. Okrožnica daje dalje nasvete glede preskrbe učiteljev, nabave učnih pripomočkov in zahteva, da se vzgaja mladina v duhu OF. Se prečen je prispela ta okrožnica na mesta, so pričela prihajati poročila, da so se naše šole v posameznih krajih že odprle. Prvo tako poročilo je bilo poslano iz Baškega okrožja, v katerem je bilo navedeno, da so v bivši cerkljanski občini odprli šole že v 15 vaseh. Ustanovili so tudi iz lastne pobude večerne tečaje za odraslo mladino in posebni tečaj za one učne moči, ki niso dovršile ali sploh niso obiskovale učiteljišča. Od tod izvira pobuda za večerne tečaje, ki so se pozneje tako razmahnili, in pobuda za tečaj za nekvalificirano učiteljstvo. Kakor se je pozneje ugotovilo, so tuči po drugih okrožjih pričeli z odpiranjem slovenskih šol, preden je prišel poziv NOS za Primorsko Slovenijo.

Dne 31. oktobra 1943 je NOS izdal odločbo, da se v krajih, kjer so odprte šole, postavijo roditeljski sveti. Ti sveti naj imajo po pet članov, in sicer naj imenuje v ta svet po enega člana učiteljstvo tiste šole, starši šolo obiskujočih otrok, terenski odbor OF, terenske organizacije SPZZ in po enega terenske organizacije ZSM. Naloga roditeljskih svetov je bila, sklicevati sestanke staršev šolo obiskujočih otrok, se z njimi posvetovati glede šolskega pouka in upoštevati njihove želje, v kolikor so v skladu s splošnimi navodili višjih šolskih oblasti. Poročilo, poslano 5. III. 1944 Izvršnemu odboru OF Slovenije pravi, da so roditeljski sveti ustanovljeni do sedaj skoraj za vse šole. V tem poročilu pravi NOS za Slovensko Primorje: «Da se šola čimbolj popularizira in da se doseže čim večja povezanost med šolo in domom, se za vsako šolo osnujejo tako imenovani roditeljski sveti, ki sestoje iz 5 članov.» Lahko bi trdil, da je bila to pobuda za odlok o volitvah roditeljskih svetov, ki ga je izdal SNOS dne 23. avgusta 1944. Ti sveti naj bi postali posvetovalni organi šol in imeli sledeče naloge: spremljati šolsko delo, gojiti tesno povezanost med šolo in ljudstvom, skrbeti za čim boljši šolski obisk, posredovati med starši in učiteljstvom, pomagati v vseh gospodarskih vprašanjih šolstva, sodelovati pri socialni zaščiti mladine in pospeševati vzgojno in izobraževalno delo v šoli. Z okrožnico dne 31. X. 1943 naroča NOS, naj se v očprtih šolah začne tudi z verskim poukom. Verouk naj poučujejo duhovniki tistega kraja, izvzeti so le oni duhovniki, ki so nasprotniki našega gibanja.

Naslednja okrožnica, izdana 9. XI. 1943, daje nalog vsem ONOO, da je pouk obvezen za otroke do 14. leta starosti. V tej okrožnici je dano tudi navodilo, naj se za poučevanje porabijo vsi oni, ki so na razpolago krajem in ki ne nasprotujejo Osvobodilni fronti. Pripomniti moramo, da je vse učiteljstvo, ki ga je nastavil v teh krajih italijanski fašistični režim, pobegnilo prve dni po razpadu fašistične Italije, tako da so šole ostale brez poklicnih učiteljev, v kolikor se niso vrnili slovenski učitelji, ki so bili svoj čas pregnani v notranjost Italije.

Obe omenjeni okrožnici sta podpisala tov. France Bevk kot predsednik NOS in tov. dr. Aleš Bebler-Primož kot tajnik.

Prvo poročilo Izvršnemu odboru OF o šolstvu na Primorskem je poslal NOS za Primorsko Slovenijo dne 1. XI. 1943, drugo pa 17. XII. 1943. V njih poroča NOS, da je porast šol v Baškem okrožju vedno večji, posebno v bivši občini Cerkno. Dalje pravi poročilo, da se odpirajo šole na Šentviški gori, v okrožju Brkini je odprtih 23 šol in da se bodo ukinile šole, ki so jih očprli Nemci v Štu rjah pri Ajdovščini in Kobaridu. Razumljivo je, da je imel NOS točnejša poročila prav iz Baškega okrožja, ker je bil njegov sedež temu okrožju najbližji.

Decembra 1943 je pričel NOS za Primorsko Slovenijo izdajati za šolsko mladino list «Mladi rod», ki naj bi nadomeščal veliko pomanjkanje čitank. Prva številka lista je izšla v 400 izvodih, a v poročilu z dne 29. V. 1944 beremo, da je 5. številka «Mladega roda» bila razdeljena, že v 1500 izvodih. List je primorska mladina z navdušenjem sprejela, brali pa so ga tudi starejši in morali smo celo paziti, da se na kurirskih stanicah ni porazgubil med kurirji, ki so ga hoteli tudi čitati.

Šolstvo se je na Primorskem vedno bolj širilo. Zato je NOS dne 30. XII. 1943 imenoval tov. Henrika Zdešarja, šefa propagandnega odseka pri IX. korpusu in bivšega politkomisarja brigade Janka Premrla-Vojka za pokrajinskega šolskega nadzornika.

V januarju je pokrajinski šolski nadzornik obiskal takratno Ajdovsko okrožje (pozneje Vipavsko). Nekatere šole so si hoteli lastiti tudi Nemci in nekaj učiteljev je pri tem popustilo. POOF za Primorsko Slovenijo je dne 25. I. 1944 poslal vsem okrožnim odborom OF okrožnico ter tov. Franceta Bevka «Odprto pismo slovenskemu učiteljstvu v Primorski Sloveniji». V okrožnici se ostro kritizirajo tako pojavi in dano je bilo navodilo, da se v krajih, kjer je možna nemška kontrola po šolah, takoj prenehа s poukom v šolskem poslopju in naj se poučuje ilegalno v manjših učnih krožkih. V tem okrožju so si pomagali zaradi pomanjkanja šolskih knjig z abecednikom «Preljubo veselje» in «Prvi koraki», ki ga je svoj čas izdala Goriška Matica. Tov. Pahor Minka-Tuga, okrožna nadzornica, poroča o uspehih nekvalificiranega učiteljstva dne 12. VII. 1944 in pravi med drugim: «Kar se tiče splošnega šolskega uspeha, se popolnoma nič ne očijo oni učenci, ki so imeli poklicne učitelje, oči tistih, ki so imeli nepoklicne.» Svoje poročilo konča: «Med reglanjem strojnic in bobnenjem topov smo organizirali naše šolstvo.»

(Nadaljevanje sledi)

Henrik Zdešar

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vlažne polarne zračne gmote še vedno prodirajo v Srednjo Evropo in tam povzročajo padavine Vendar te za danes čez dan verjetno še ne bodo vplivale na poslabšanje vremena. Danes bo pri nas lepo in sončno vreme, proti večeru nevarnost pooblačitev.

RADIO Današnje najvažnejše oddaje: **Jug. cona Trsta:** 13.45 Mozart: Sonata v A-duru; 18.30 Mendelson: Iz suite: «Sen kresne noči. **Slovenija:** 13.00 Naši solisti pojo slovenske narodne pesmi; 21.20 Blaž Arnič: Koncert za violino in klavir. **Trst II.:** 12.10 Lahka orkestralna glasba. **Trst I.:** 14.10 Jazz oktet; 23.20 Plesna glasba.

De Nicola se še ni vrnil v italijanski senat

Nadaljuje se debata v senatu in poslanski zbornici o vladni izjavi - Kominformistična opozicija zahteva nove volitve - Od časa do časa krokodilove solze zaradi Trsta

RIM, 2. — Ves italijanski tisk tudi danes obširno piše o stališču predsednika senata De Nicole, ki je zaradi incidentov med De Gasperijevim govorom v senatu izjavil, da namerava odstopiti in se ni več pojavil v senatu ter prepustil predsedovanje nadaljnjih sej podpredsedniku Molètu. Včeraj so senatorji soglasno izrekli zaupnico De Nicoli in izrazili željo, naj bi opustil svoj namen. Do danes, pa ni še nobene vesti, kaj De Nicola namerava. Nocoj so v vseh političnih in parlamentarnih krogih zaskrbljeni zaradi neugodnega vtisa, ki ga je ta incident povzročil.

V senatu in poslanski zbornici se je danes nadaljevala razprava o izjavah vlade in kominformistična opozicija je začela s svojim napadom na sedmo De Gasperijevo vlado. Predvidevajo, da bo debata precej obširna, vendar pa računajo, da bo do glasovanja lahko prišlo v nedeljo.

V senatu je prvi govoril Nitti od mešane skupine. Kritiziral je politiko vlade do Sovjetske zveze in dejal, da ta noče vojne. Nato je kritiziral sestavo vlade in izjavil, da sedanja vlada ni taka, karkšno je za Italijo treba. Italija, je dejal, potrebuje močno vlado, sedanja pa je samo rezultat De Gasperijeve politike, ki skuša zadovoljiti vse.

Glede zunanje politike je Nitti izjavil, da njen uspeh ni bil ravno dober. Omenil je, da ni imel nobenega zaupanja v zunanjega ministra, da pa je italijanski položaj zelo težak in da se zaradi tega ne more nihče obsojati. Na koncu pa je kljub temu izjavil, da bo glasoval za vlado «v upanju, da bo De Gasperi popravil napravljene napake».

Demokristjanski senator Carrara je zahteval «večjo odločnost do zaveznikov, ki morajo razumeti, da ne morejo zahtevati vse, ne da bi dovolili to, kar ima Italija pravico imeti». Jasno je, da je s tem cikal na revizijo mirovne pogodbe in seveda tudi na Trst. Saj brez tega sploh več ne gre ob takih svečanih prilikah.

Kominformistični senator Pastore je kritiziral način, kako je De Gasperi imenoval ministre in podtajnike. Poudaril je nato, da se še ne ve, kakšno gospodarsko politiko bo vlada vodila, ker nihče še ne ve, kakšne bodo naloge ministrov Pelle in Vanonija.

V poslanski zbornici pa sta od kominformistične skupine govorila nennijevec Lombardi in togliattijevec Pajetta. Lombardi je izjavil, da De Gasperi sploh ni obvestil senata in poslanske zbornice o vzrokih in razvoju vladne krize. Niti ni poročal, na kakšni podlagi je krizo rešil.

Nato je kritiziral finančno in gospodarsko politiko prejšnje vlade in izjavil, da je bilo pričakovati, da bo De Gasperi vsaj napovedal načrt zakona, ki bo organiziral novo ministrstvo za bilanco. Dalje je dejal, da je Pella precenjeval nevarnost inflacije, in je pozval vlado, naj zavzame v mednarodni politiki nevtralno stališče.

Za njim je govoril poslanec Latanza, ki je pred kratkim izstopil iz demokristjanske skupine in pripada sedaj mešani skupini. O rešitvi vladne krize je Latanza izjavil, da so se tu enostavno izmenjale samo nekatere osebe. Kritiziral je nato zunanjo politiko in dejal, da je nevarnost, da bo v Somaliji italijanski prestiž kompromitiran. (Kakor da ne bi še «zdavnaj bil!»). Glede revizije mirovne pogodbe, o kateri se toliko piše, je Latanza dejal, da je bolje, da stvari ostanejo, kakor so, če se bo revizija omejila samo na vojaške določbe. (Ah, ta «italianissimi» Trst?).

Glede gospodarske politike je Latanza izjavil, da vlada nima nobenega načrta. Meditem ko je v Italiji nad dva milijona brezposelnih, je pripomnil, se industrijcem vedno posreči izogniti se davkom in izvažati njihov kapital v tujino. Dejal je, da bi bila morala vlada skupno z agrarno reformo misliti tudi na reformo industrijskega značaja.

Na koncu je še očital vladi pomanjkanje demokracije.

Pripomniti je treba, da ni s tem odkril Amerike. Seveda je on verjetno mislil svojevrstno demokracijo, ker mu gotovo ne bi gotovo nikoli prišlo na um, da bi vladi očital nedemokratično postopanje proti goriškim in beneškim Slovencem.

Sledil je znani kominformist Pajetta, ki je govoril o zadnjih upravnih volitvah in poudaril, da se je politični položaj od 18. aprila dalje bistveno spremenil. Ni pozabil omeniti kominformističnega «miru» in je na koncu dejal, da se njegova skupina ne mora zadovoliti samo s tem, da odreče vladi zaupnico, pač pa zahteva razpis novih volitev.

Liaquat Ali kan prepričuje Nehruja

KARACHI, 2. — Danes zvečer so objavili poslanico, ki jo je poslal pakistanski ministrski predsednik Liaquat Ali kan, indijskemu ministrskemu predsedniku Nehruju. Poslanica pravi med drugim, da bi «vojna med Indijo in Pakistanom prinesla upostošenje obema državama». Liaquat Ali kan prosi Nehruja, naj natančno prouči mirovni načrt, ki mu ga je že prej predlagal. Perzijski ministrski predsednik zaključuje, da je njegov edini namen doseči mirno ozračje med obema državama.

Trumanove izjave na tiskovni konferenci

Eisenhower bo lahko kandidiral na volitvah - Truman bo otvoril zasedanje glede japonske mirovne pogodbe

WASHINGTON, 2. — Na svoji običajni tedenski tiskovni konferenci je predsednik Truman prvič povedal, da ima namen oditi 4. septembra v San Francisco na otvoritev sestanka glede japonske mirovne pogodbe.

Truman ne bo podpisal japonske mirovne pogodbe, ker bodo to storil predstavniki ameriške delegacije. Imel bo samo govor ob otvoritvi zasedanja. V San Franciscu bo verjetno ostal samo malo časa.

V odgovoru na vprašanje nekega novinarja je predsednik izjavil, da ne smatra, da bi mogla naloga, ki jo ima general Eisenhower v Evropi, preprečiti generalu če bi hotel kandidirati na ameriških volitvah v prihodnjem letu. Eisenhower opravlja odlično delo v Evropi, je dejal Truman, in bo nadaljeval s svojo nalogo, dokler bo to potrebno.

«Koliko časa bo moral torej ostati? je vprašal nek novinar. Truman ni povedal natančnejšega datuma, vendar je odgovoril, da se bo mogel Eisenhower, kljub temu, da ne bo dokončal v prihodnjem letu svojega dela, «zanimati za politiko».

Končno je Truman zavzel stališče glede zadnjih izjav demokratičnega senatorja Toma Connallya, predsednika senatne komisije za zvezo s tujino. Ta je izjavil, da bi morali prenehati s podporo na Daljnem vzhodu in usmeriti vso ameriško pomoč v Evropo. Truman je odgovoril, da mu je zelo žal, ko je Connally zavzel tako stališče.

Štirje sovjetski časopisi objavili Morrisonovo izjavo

LONDON, 2. — Agencija Tass javlja, da so štirje sovjetski časopisi, «Izvestja», «Trud», «Krasnaja zvezda» in «Komsomolskaja pravda», danes objavili izjavo Morrisona «Pravdi» in odgovor sovjetskega časopisa na to izjavo.

Holandska nasprotna načrtu za japonsko mirovno pogodbo

HAAG, 2. — Kakor se je zvedelo v holandskih uradnih krogih, je Nizozemska nasprotna načrtu za japonsko mirovno pogodbo, ki bi jo morali v septembru podpisati v San Franciscu. Glavno holandsko nasprotovanje je v zvezi z reparacijami in predvsem s členom 14-b, ki izjavlja, da je bilo zadoščeno vsem holandskim zahtevam zaradi vojne in japonske okupacije. Holandske ugovore so že sporočili v London in Washington.

Iz Tokia pa javljajo, da je druga najmočnejša japonska stranka, demokratična stranka, ki je trenutno v opoziciji, včeraj zahtevala od zaveznikov, naj popravijo svoj načrt za mirovno pogodbo.

Japonska demokratska stranka zahteva med drugim: 1. Kurili Bonin in otoki Riukiu, bi morali priti znova pod japonsko suverenost ali pa pod varuštvo OZN in to toliko časa, dokler ne bi otokov ponovno vrnili Japonski; 2. Japonski bi v najkrajšem času odvzeli odgovornost glede plačevanja reparacij; 3. Japonsko bi v najkrajšem času sprejeli v OZN; 4. Sprejeli bi ukrepe za takojšnjo vrnitev vseh japonskih vojnih ujetnikov v domovino.

Plin za varjenje eksplodiral na kamionu

Eksplozija plinskih bomb, je povzročila tri smrtne žrtve, eden pa je hudo ranjen

ARGELATO, 2. — Danes se je dogodila v Argelatu velika nesreča. S tovornega avtomobila «Dodge», so pričeli razkladati kisikove in acetilenove bombe, katerih plin služi za varjenje. Pri tem je ena bomba ušla delavcu iz rok in je eksplodirala. Takoj nato je razneslo tudi nekaj drugih bomb na kamionu. Pri tem so bile tri osebe ubite. Trupla so bila tako poškodovana, da jih ni bilo spoznati; posamezne kose so morali iskati v precej širokem krogu. Nek delavec pa je ostal med plameni. Dobil je zelo hude opekline, tako da je njegov položaj obupen.

Kamion je bil popolnoma uničen. Nekatere bombe je odneslo tudi 50 m daleč. Eno izmed njih so celo našli na strehi bližnjega mlina. Na kraj nesreče so takoj poklicali gasilce iz Bolognie. Promet na cesti so prekinili, ker je plin iz bomb še vedno gorel. Nekatere telefonske zveze so bile prekinjene.

Svojevrstni rekord

LONDON, 2. — Neki dvajsetletni mladenič je pogoltnil 120 gr sena, 4 kovinske kose, brivski nož, košček porcelana, jekleno pilo, dva kamenčka, iglo, pet novcev, tri vžigalice, ključ, dva noža, kompas, pero, ročaj noža in ostrino noža v dveh kosih. Poslali so ga v bolnico v Arlington (Durham) in z uspehom operirali. En teden po operaciji so ga znova odnesli na operacijsko mizo in našli v njegovem želodcu «dvojni šest» od domine.

Mladeniča so nato odvedli v norišnico.

KINO

V TRSTU

Excelsior. 16.30: «Divja zemlja», R. Taylor, B. Donlevy.
Nazionale. 17.00 «Velika zasedba» R. Cameron, A. Booth.
Fenice. 17.00 «Sirokoustni poveljnik» M. Rooney, P. O'Brien.
Arcobaleno. 16.00: «Gianni in Pinotto v tujski legiji».
Astra Rojan. 17.00: «Zaročenci vseh» B. Grable.
Alabarda. 16.00: «Nobenega zaupanja ljenja z možmi» R. Russell, A. Cummings.
Azzurro. 16.00: «V teminahi Lampino, L. Hayward.
Garibaldi. 15.30: «Dvanajst parov če očka» M. Loy, J. Crain.
Ideale. 16.30: «Pesek» M. Steven, C. Gray.
Impero. 17.00: «Ukročena amazonka», J. Leslie, J. Cray.
Viale. 16.00: «Londonske skrivnosti».
Italija. 16.00: «Nore stvari» K. Carson, L. Albright.
Marconi. 16.30: «Življenje v plesnem ritmu», W. Bros, J. Haver.
Massimo. 16.00: «St. 1 iz sinje trome» (Iz kitajskega okolja).
Novo Cine. 16.00: «Dva mornarja in eno dekle» F. Sinatra, R. Grayson.
Odeon. 16.00: «Sedaj te ljubimo» A. Valli, J. Cotten.
Radio. 16.00: «Poslednje obsojen» G. Ford.
Savona. 16.00: «Maja - havajska sirena» B. Grable, V. Mature.

POLETNI KINO:

Javni vrt. 20.45: «Zidovi temina».
Rojan. 20.45: «Zvezdo sem poljubil».
F. Severo. 20.45: «Bridka noč».
Skoljet. 20.45: «Črna puščica».
Brocchetta. 20.45: «Veliko poslanstvo».
Vittoria. 20.15: «Krivda Janete Amesove».

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

PETEK 3.8.1951.

Oddaja v slovenščini:

Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30, 23.05 — 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Mozart: Sonata v A-duru. 14.30 Pisan spored lahke glasbe. 14.35 Od včeraj do danes. 14.45 Iz znanih oper. 18.00 Plesne melodije. 18.15 Radijski vedež: Podvodni cirkus. 18.30 Mendelsohn: Iz suite «Sen kresne noči». 19.00 Pesje tenorist Mitju Gregorač. 20.30 Glasba za lahko noč.

Oddaja v italijanščini:

12.00 Simfonični plesi. 12.45 Veseli ritmi. 13.20 Intermezzo. 20.00 Plesna glasba. 20.15 Sindikalni pregled. 20.30 Skladbe Bacha in Corellija. 21.00 «Bombažo enodanka». 22.00 Lahka glasba. 22.40 Romance.

SLOVENIJA

6.15-7.00 Pisan glasbeni spored. 12.00 Joseph Haydn: Simfonija v G-duru. 12.40 Zabavna glasba. 13.00 Naši solisti, ansambli in zbori pojo slovenske narodne pesmi. 14.30 Glasbena šala. 15.15 Zabavna glasba. 15.30-16.00 Prenos iz Maribora. 18.00 Prireditelji slovenskih narodnih pesmi. 18.30 Nekaj simfoničnih koračnic. 19.30 Želeli ste - poslušajte! 21.20 Blaž Arnič: Koncert za violino in klavir. 22.30 Antika, vedno živ in vir skladateljskega ustvarjanja. 23.30 Igra orkester George Melachrino.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.00 Za vsakega nekaj. 12.10 Lahka orkestralna glasba. 13.00 Glasba po željah. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Schubert: Postrvi; komorni kvintet. 18.50 Vesela glasba. 19.15 Melodije iz revij in zabavišč. 20.00 Koncert sopranistke Vuge Justin. 20.20 Glasbena medigra. 20.40 Lahka glasba. 21.00 Mojstri besede. 21.30 Cajkovski: Simfonija g-5. 22.12 Klavirski jazz. 22.30 Večerne melodije. 22.50 Zabavna in plesna glasba. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.30 Orkester pesmi. 12.00 Planinske pesmi. 12.20 Stari motivi. 13.25 Tu in tam po svetu. 14.00 Tretja stran. 14.10 Oktet jazz. 14.30 Melodije in romance. 17.30 Spored BBC. 18.30 Plesna glasba. 19.00 Glas Amerike. 19.15 Operna glasba. 20.33 Glasbeni variete. 21.25 Simfonični koncert. 22.50 Orkester pesmi. 23.20 Plesna glasba.

ŠPORTNI DNEVNIK

Novosti kolesarske dirke „Okrog Hrvatske in Slovenije"

Proga bo letos vodila čez Gorjance in kolesarji bodo dvakrat vozili skozi Ljubljano - Tekmovanje za gorsko nagrado

ZAGREB, 2. — Letos, od 7. do 16. septembra, bomo imeli že 8. izdajo velike kolesarske dirke «Okrog Hrvatske in Slovenije». Proga bo dolga 1219 km in razdeljena na 8 etap.

Prva etapa 7. septembra: Zagreb - Karlovac - Ljubljana, 184 km; druga etapa 8. septembra: Ljubljana - Reka, 125 km; tretja etapa 9. septembra: Reka - Crikvenica - Opatija, 90 km; četrta etapa 10. septembra: Opatija - Pula - Koper, 204 km; peta etapa 12. septembra: Koper - Nova Gorica - Bovec, 193 km; šesta etapa 13. septembra: Bovec - Bled, 88 km; sedma etapa 15. septembra: Bled - Ljubljana - Celje - Maribor, 190 km; osma etapa 16. septembra: Maribor - Varaždin - Zagreb, 145 km.

Poleg 40 najboljših jugoslovanskih dirkačev so načelno pristale na sodelovanje pri tej tekmi še naslednje države: Velika Britanija, Zapadna Nemčija, Belgija, Italija in Trst. Prireditelji pričakujejo přistanek Švicarjev, obenem pa so pripravljeni, da bodo med tem časom tudi uredili svoj spor z avstrijsko zvezo. Če bodo vse te države poslale svoje kolesarje na dirko «Okrog Hrvatske in Slovenije», tedaj bomo lahko rekli, da bo to res ena izmed najkvalitetnejših amaterskih tekmovanj.

Že po sami progi vidimo, da so prireditelji preskrbeli za veliko novost, ko so speljali progo čez Gorjance. Obenem pa je treba tudi omeniti posebno točkovanje za najuspešnejše gorske vozače. Po vzorih velikih evropskih kolesarskih tekem, samo da v manjši meri, so uvedli v letošnje tekmovanje za tiste dirkače, ki bodo najuspešnejše prešli preko 5 vrhov na 1219 km dolgi progi. Točkovali bodo glede na vzpon, nagib terena in vse posebne okolnosti, ki vplivajo na premagovanje gorskih zaprek.

V prvo kategorijo so uvrstili vzpon na Vršič (1650 m) v Julijskih Alpah, na katerega se bodo morali dirkači vzpeti v šesti etapi, na progi Bovec - Bled. Prvih deset bo dobilo točke. Prvi, ki bo prišel na Vršič bo dobil po deset točk, drugi 9 itd.

V drugo kategorijo so opredelili progo čez Gorjance (950 m) v prvi etapi Zagreb - Ljubljana. Nagrajenih s točkami bo samo prvih sedem. Prvi bo dobil 7 točk, drugi 6 itd.

Ostale tri gorske zapreke so zaznamovali s tretjo kategorijo. To so vrhovi Sv. Helena (350 m) v tretji, Višnja gora (600 m) v prvi in Trojane (620 m) v sedmi etapi. Na vseh treh vzponih bo dobila točke skupina prvih petih, po ključu 5, 4, 3, 2 in 1 točka.

Zmagovalec za gorsko nagrado v tekmi «Okrog Hrvatske in Slovenije» bo tisti dirkač, ki bo zbral največ točk po vseh petih vzpetinah. V slučaju enakega števila točk, bo dobil nagrado tisti dirkač, ki bo zasedel najboljše mesto na najvišjem vrhu.

Kar se tiče bonifikacij na splošni plasman, bo največ dobil zmagovalec na Vršiču, ki bo dobil kar tri minute, drugoplasirani in tretjeplasirani 1 minuto. Na vzponu na Gorjancih bo dobil 1. dve minuti; 2. eno minuto in 3. pol minute. Na Sv. Heleni, Višnji gori in Trojanah bo dobila skupina prvih treh minuto, pol minute, odnosno 15 sekund.

Na vsak način bo ta novost napravila letošnjo izdajo tekmovanja «Okrog Hrvatske in Slovenije» še bolj živo. Nastaja vprašanje, kdo bo najboljši v borbi za vrhove: Grajzer, znani specialist za gorske etape, ali pa morda Strain, Zorič ali Varga. Obenem nastaja vprašanje, kako bodo jugoslovanski dirkači vzdržali proti inozemcem. Razno pri tej zadevi bomo videli, koliko so napredovali od lanskega leta.

Na vsa ta in še druga vprašanja bomo dobili odgovore v dneh od 7. do 16. septembra.

B. STOJANOVIC

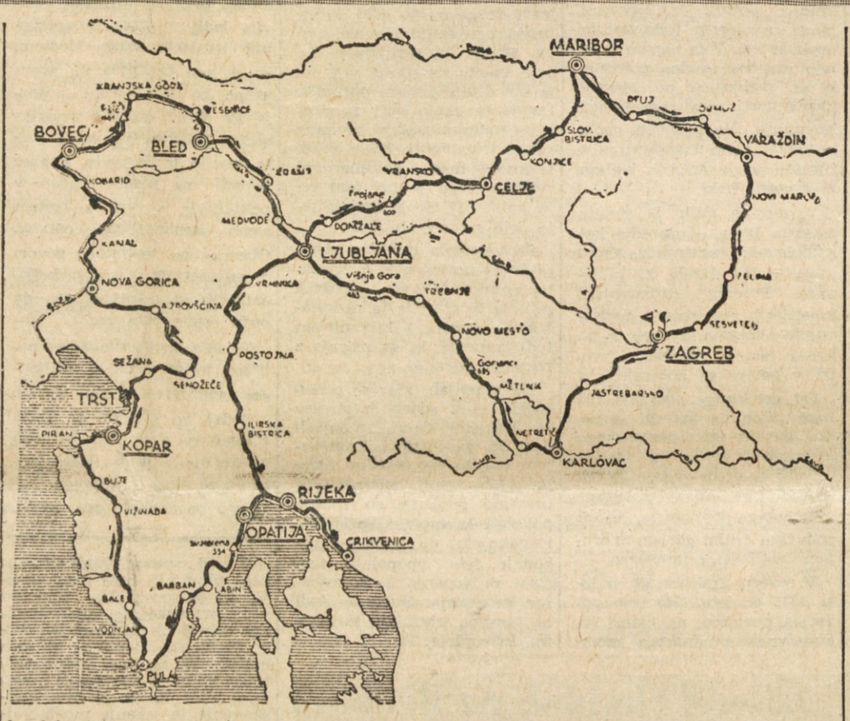

Pomembni rezultati mladih plavalcev ZDA

Njih povprečna starost znaša okrog 19 let - Vse kaže, da bodo imele ZDA veliko besedo na olimpijadi

DETROIT, 2. — Danes so dosegli ameriški plavači odlične rezultate, ki kažejo, da bodo ZDA imele veliko besedo v plavanju na olimpiadi, ki bo prihodnje leto. Novi ameriški prvaki večinoma niso starejši od 19 let. Pomembna je dvojna zmaga Forda Konnoja na 800 in 1500 m prosto. Majhni, osemnajst letni Havajec je pokazal, da je resen nasprotnik Johna Marshalla. Na srednjih progah se je uveljavil tudi devetnajstletni Moore, ki je dosegel, prav tako kot Konno 19 točk na končni lestvici.

Med dekleti se je izkazala 16-letna študentka iz Floride Carolyn Green, 17-letna Mary Freeman iz Washingtona in 21-letna gospodinja iz Los Angelesa, Patricia Heller McCormick, ki je prevladovala v skokih.

Nekaj rezultatov: 1500 m prosto: Ford Konne, Hawai, 18:03'04; skoki s 3 metrov: Bob Clotworthy, Ohio, 197,35 točk; 300 m prosto: Moore, New Haven, 2:08,4 - novi rekord; 100 m prsno: Davies, Michigan, 1:08,4; 300 m mešana štafeta: Michigan - (Kahn, Davies, Hill) 3:16,8; 400 m prosto: Moore, New Haven, 4:35,8; 100 m hrbtno: Thoma, Chapel Hill, 1:07,4; 200 m hrbtno: Davies, Michigan, 2:35,8; - novi rekord; 800 m štafeta prosto: New Haven «A» (Scheff, McLane, Marshall in Moore) 8:51,0; skoki McCormack, 160,26 točk; 100 m prosto: Cleveland, Hawai, 58,0.

Ženske: skoki 21 m: Pat Mc Cormick, 160,83 točk; 300 m štafeta, mešano: Lafayette «A» (Pence, Mullen, Donahue) 3: 52,4 - novi rekord; 800 m prosto: Green, Fort Lauderdale, 11:15,0; 200 m prsno: Pence Lafayette 3:09,2; 100 m hrbtno Freeman, Washington 1:18,0; 200 m hrbtno: Freeman 2:49,8; 400 m prosto: Hobelmann, Chevy Chase 5:21,6; 100 m prosto: Hobelman, Chevy Geary, Los Angeles 1:07,0; 1500 m prosto: Green, Fort Lauderdale 21:48,3; 200 m hrbtno: Freeman, Washington 2:49,8; 800 m prosto, štafeta: Lafayette «A» (Moss, Mullen, Lynch, Donahue) 10: 35,9.

Richardson premagal Avstralca Mc Gregorja

SOUTH ORANGE, 2. — Ameriški juniorski prvak, Hamilton Richardson je dosegel odločno zmago nad Avstralcem Ken Mc Gregorjem v četrtfinalu vzhodnega prvenstva v tenisu na travnatih igriščih. Richardson je prepričljivo zmagal s 6-3, 6-2. Najodločnejša borba med odličnima igralcema je bila za prvi set. Potem ko Richardson je prišel v vodstvo s 3-2 v prvem setu, je vodil do konca.

Reči moramo, da Avstralci danes niso imeli sreče (Obenem pa nam kaže to dejstvo, da so letos ameriški igralci dosti boljši od avstralskih). Tako sta Dick Savitt in Budge Patty premagala Avstralca Don Candyja s 4-6, 6-2, 6-1 in Mervyn Roseja s 6-4, 4-6, 6-1. Od tujcev sta se kvalificirala v nadaljnje tekmovanje samo Avstralec Frank Sedgman in Anglež Tony Mottram. Sedgman je tolkel Sid Schawarza s 6-2, 6-2, Mottram pa je dobil tekmo brez borbe, ker se je njegov današnji nasprotnik, Straigt Clark nenadoma prehladil.

Koblet v Lionu

LIONE, 2. — Včeraj zvečer je bilo v Lionu kolesarsko tekmovanje, na katerem so sodelovali glavni protagonisti letošnjega «Tour de France». Tehnični rezultati: nagrada Pelisier: 1. Louis Bobet, 2. Hugo Koblet, 3. Ockers, 5. Zaaf, 5. Colinelli, 6. Ruiz, 7. Bauvin, 8. Leveque, 9. Geminiani, 10. Lucien Lazarides.

Nagrada Lapize (na progi 5 km): 1. moštvo tujcev in pokrajine (Koblet, Ockers, Bauvin, Leveque, Zaaf); 2. francosko moštvo z razmakom 60 m (Bobet, Geminiani, L. Lazarides, Barbotin, Apo Lazarides, Lauredi).

Nagrada «Tour de France» (posameznikov na 50 km): 1. Koblet s 15 krogi, 2. Ockers z enim krogom, tretje in četrto mesto pa si delita Bobet in Colinelli.

Svetovno prvenstvo v košarki za ženske v Santiagu del Chile?

SANTIAGO DEL CHILE, 2. — Cilska zveza za košarko je zahtevala od mednarodne zveze za basket-ball, naj jo pooblasti organizirati prvo svetovno prvenstvo za ženske v košarki, ki naj bi bilo v marcu 1952 v Santiago del Chile.

«Okrog Nemčije» so zmagali domačini

FULDA, 2. — Nemec Henrich Schultejohann je zmagal na dvanajsti etapi kolesarske dirke okrog Nemčije. Progo iz Nuerenberga v Fuldo, ki je bila dolga 230 km, je prevozil s časom 7:11,0 ur. Drugi je bil Nemec Mueller, s časom 7:11.41, ki so mu sledili z istim časom še 3. Hans Schuetz (Sv.); 4. Marcel Hendrick (Bel.); 5. Ernst Kuhn (Sv.); 6. Roger de Corte (Bel.); 7. Roger Gyselynk (Bel.); 8. Huelsdorf (Nem.); 9. Fritz Schaer (Sv.); 10. Ard Pecters (Bel.).

Schultenjohann je junaško zbežal 100 km pred Fuldo. Na vrhu hriba Wasserkuppe je imel že 1 minuto in pol predla prisiljena opustiti svoj peti poskus, da bi preplavala Rokavski preliv. Plavala je že 12 ur in 35 minut, ko so jo prijeli 8 km pred obalo krči v želodcu. Če bi uspela, bi bila prva ženska, ki je preplavala ta preliv. Svoj poskus namerava ponoviti jeseni.

Omagala je 8 km pred ciljem

FOLKESTONE, 2. — Danska plavalka Elna Andersen je bi-

Joe Louis premagal Briona

SAN FRANCISCO, 2. — Danes je Joe Louis dosegel novo zmago. Po točkah je premagal že drugič Argentinca Cesarja Briona.

Kljub temu, da je Joe Louis zmagal, si je Argentinec Brion pridobil občinstvo. V prvih štirih rundah je bil enak črnemu bombarderju. Sele potem je Louis pričel z ofenzivo s svojimi natančnimi levimi udarci. Zdi se, da je v zadnjih rundah Briona, ki ima 24 let, predvsem zmagala utrujenost. Nasprotno Louis ni kazal, da je 13 let starejši od svojega nasprotnika.

MUHOBORCI

NAPISAL FRAN MILČINSKI - FRIDOLIN ŽOLNA

18. *Drugo poglavje*

ZLATI GRADOVI

Muhoborci sami se niti zavedali niso, da jim manjka sodnije. Kadar so imeli opravila s pravico, so pač šli v poldrugo uro oddaljene Luče, kjer je stolovala okrajna sodnija; tako je bilo vsa leta in nikomur ni niti od daleč prihajalo na misel, da bi sploh bilo lahko drugače.

Oči jim je odpri šele veleučeni odvetnik dr. Fran Gad na volivnem shodu, ko se je prišel Muhoborcem predstavit kot kandidat za državni zbor. Praznih rok, brez sleherne obljube, ni mogel priti mednje; železnice jim ni smel ponujati, kajti dober del Muhobora živi ob vožnji lesa iz graščinskih gozdov na štiri ure oddaljeno postajo, in kdor bi jim govoril o železnici, tega bi nagnali, ako ni drugače, tudi s kamni kakor blagopokojnega cesarja Avgusta. — Pa se je spomnil pretkani kandidat na sodnijo — in tu se pričenja ta povest.

«Vrli možje iz Muhobora», je grmel, «jasno je kakor beli dan, da vam gre v vaš prijazni, tako vzorno se prebujajoči trg sodnija. Ali ste, vprašam, kaj slabši, kakor so Lučani, ali ni kraj tukaj lepši, zrak čistejši, dobrega ljudstva značaj kremenitejši?»

«Tako je, bogami!» se je začul Krusnoslava Batiča glas in množica je za njim ponovila: «Tako je!»

«In pomislite, častiti gospodje volivci, kak dobiček bi prinašala sodnija vašemu starodavnemu trgu! S sodnijo hkratu dobite sem davkarijo in notarja. Koliko se vam le potov prihrani in stroškov! Pa ne le to! Uradništvu boste za drago ceno oddajali stanovanja, ki vam zdaj stoje prazna in brez haska in lep skupiček boste dobivali za živila, za drva, za vse: saj uradnik mora vsako sleherno reč kupiti in plačati. Marsikaj, kar vam zdaj zgnije na poljih, na vrteh, v kleteh, vam vrže potem čist dobiček. In vsi stranski ljudje iz okolice, ki bodo imeli opravka tukaj na sodniji, na davkariji, pri notarju, koliko vam bodo znašali denarja v vaše gostilne in štacune! — Veselilo me bo, ako se bom mogel, velečastiti gospodje volivci, v tem tako važnem vprašanju zavzeti za vas, z vsemi svojimi silami, z vsemi svojimi, lahko rečem, vplivnimi zvezami. Vaša stvar je, da me v to pooblastite s svojimi cenjenimi glasovi — in zmaga bo vaša, zmaga in uspeh!»

Muhoborci so poslušali in kar gorko jih je spreletavalo. Da sodnije jim je treba! Ne enega ni bilo, kateremu sodnija ne bi obetala koristi, in donebesni živioklici, ki so zadoneli po prostornem županovem dvorišču, kjer se je vršil shod, so prihajali res iz srca.

Župan, ki je hkratu predsedoval shodu, je oberoč tresel gospodu kandidatu desnico, nagnil je glavo na levo, ganjen mu gledal v oči in se mu zahvaljeval: «Imenitno, imenitno, Bog vas živi!» in nagnil je glavo na desno, mu tresel roko, ga ganjeno gledal in vabil: «Boste šli z mano, gospod doktor, na majhen prigrizek, prosim, imenitno, imenitno!»

Gospod Krunoslav Batič je sedel na zidu, v duhu je že bril vso novo gospodo, zariplega obraza je vpil: «Živio naš poslanec, živila sodnija!» in potem intoniral «Lepo našo domovino», pa je moral umolknuti, ker ga je nekdo za noge potegnil z zida. Kajti s predsedniškega mesta je pravkar župan po navodilih gospoda kandidata zaključeval izborno uspeli volivni shod in naznanjal, da bo zvečer prijateljski sestanek pri «Pikapolonici», kamor vabi velecenjeni gospod bodoči državni poslanec vse vrle tržane, da se z njimi bliže seznani.

Zborovalci so se polagoma razhajali, da vnetih lic in žarečih oči razneso preveselo novico o sodniji po ulicah in hišah, in ker se sleherno navdušenje prej ali slej izpremeni v žejo, je obljubljena sodnija že isti dan pričela rositi svoj blagor na — krčmarje.

Župan je vljudno nagibaje glavo z leve na desno in z desne na levo krmaril svojega odličnega gosta črez stopnice v prvo nadstropje. Na hodniku pri durih sta že čakali okrogla gospa županja, šumeča v črni svili, od prijetnega razburjenja rdeča kakor rak, in sedemnajstletna edina hčerka Julka, ki je sramežljivo povešala oči, kakor se je bila naučila v samostanski šoli.

«Kakšna čast!» je hitela pozdravljati županja, «ne zamerite, da je pri nas vse tako preprosto, smo pač na deželi.»

«Krasno imate!» je zagotavljal kandidat, župan pa je vmes predstavljal: «Moja stara — tole je pa naša ‚Copka'; tak daj no, daj roko pa vsaj dober dan reci! Veste ne zna govoriti, ima piko na jeziku!»

Julka, imenovana «Copka», ker je imela na čelu med bujnimi temnorjavimi lasmi majhen šopek sivih, je zardela, očitajoče je pogledala očeta, spodnjo ustnico je malce pomolila naprej — zamerljivo šobo so domači imenovali ta pojav, jokava šoba pa je bila, če je zgornja ustnica stopila v ospredje — zašepetala je: «Dober dan!» dala roko tujemu gostu, pa jo hitro zopet odtegnila, potem pa po prestani tej ceremoniji se globoko oddehnila. Bila je dobro, plaho dekelce. Zdelo se ji je, da bi bilo kaj lepo živeti, če bi ne bilo tujih ljudi na svetu, ki jo vsi tako kar po domače gledajo in hočejo, da se z njimi pogovarja o praznih vsakdanjih stvareh, ki je prav nič ne zanimajo. Edini, ki se je z njim lahko menila, je bil domači marogasti mucek: kadar je njega gladila v naročju, o, tačas ni imela pike na jeziku...

Gospoda kandidata so srečno prisukali v sobo in ga posadili za mizo. Pred njim so stali štirje krožniki, drug na drugem: tako so jo pogodili mati županja za najimenitnejše — in potem se je pričel «majhni prigrizek».

Trojna juha: kurja, goveja in suha, mamreč iz suheha mesa; žafrana nič premalo v juhi. Potem trojna obara, tudi koštrunova. Potem trojna pečenka in trojna solata. Potem še potica in trijet, ako nisem česa pozabil! Lep spored, bogat spored in mati županja tako prijazna! Kako gostoljubno je kopičila gostu gore vseh teh dobrot na krožnik!

Zastonj se je branil gospod kandidat.

«Salament», je dejala, «zdaj morate ubogati, sicer vas ne volimo!»

Oče župan je točil in silil in trkal: «Na zdravje!» in «Bog živi!» in «Imenitno!»

Nehote se je vsiljevala misel, ko sijajno pogoščenemu gospodu odvetniku misel — sicer mu se je smešna zdela — koliko bi mu vrgel napotnine, ako bi trud take gostije, če bi zaračunal po odvetniški tarifi:

Vpis kosila . . .	30 vinarjev
Zaznamba vpisa .	30 vinarjev
Posvet zaradi juhe	2 kroni
Sprejem juhe .	30 vinarjev
Vpis sprejema . .	30 vinarjev
Opravim jed juhe	3 krone
Vpis opravila . .	30 vinarjev
Zaznamba vpisa .	30 vinarjev
Odprava krožnika	20 vinarjev
Vpis odprave . .	30 vinarjev
Gospe županji oddal obširno mnenje o juhi . .	4 krone
Posvet zaradi narezka	2 kroni

itd., itd. Dvesto: kron kar nič bi neslo tako kosilo!

Počasi se je polegel navalj jedi in pijače v ustih in grlu je nastal prostor za razgovor.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I. Tel 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Cona B: izvod 6, mesečno 150 din. FLRJ: izvod 6, mesečno 150 din. Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST.